

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE INWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

Over de taalgrens (2)
De les van Voeren

**Uniek opleidingscentrum
Artsen Zonder Grenzen**

Leg je verlegenheid af

Natuur in goede handen

FiguranDten

**Energie spat van het podium bij
The Black Box Revelation**

Het verhaal van een bastaard

De Brusselse politicus Sven Gatz (Open VLD) schreef al een aantal interessante boeken over onze hoofdstad. Onlangs verscheen zijn nieuwste boek *Bastaard*, een persoonlijker verhaal met waardevolle ideeën over de verhouding tussen Brussel en de Rand.

TEKST Guido Fonteyn | FOTO Standaard Uitgeverij

© Koen Broos

Over zijn jeugd in Molenbeek schrijft Sven Gatz volgende mooie zin: 'En toch woont er ongeveer veertig jaar later bijna niemand van de oorspronkelijke bewoners meer. Velen bleven er en zijn intussen overleden, maar vele anderen lieten hun buurt achter en gingen vijf à tien kilometer verderop wonen, als soldaten die zich voor het front terugtrekken.'

Le récit d'un bastaard

Dans son dernier livre intitulé *Le Bastaard Bruxellois*, Sven Gatz, homme politique bruxellois et chef de groupe de l'Open VLD au Parlement flamand, nous livre son vécu personnel, truffé d'idées précieuses sur la ville et la relation entre Bruxelles et le Vlaamse Rand. Il réfute l'annexion des communes à Bruxelles pour des motifs écologiques et politiques. Le Vlaamse Rand n'est pas un territoire à coloniser mais une région qui a son identité propre, qu'on ne saurait ignorer. N'empêche que les économies bruxelloise et brabançonne sont étroitement imbriquées. 'La seule manière d'en sortir consiste à renforcer la concertation et la collaboration, voire même de les imposer', conclut Gatz. 'Si Courtrai parvient à collaborer avec Lille au sein d'une communauté urbaine, pourquoi Bruxelles ne pourrait-elle pas faire de même avec le Brabant flamand et le Brabant wallon?'

De evolutie

Sven Gatz (Brussel, 1967) is niet de eerste de beste. Hij is fractieleider voor Open VLD in het Vlaams Parlement. Zijn *Bastaard* is meer een persoonlijk verhaal dan een politiek geschrift, al zou je dit laatste van een parlementslid eerder verwachten. Het is een zacht en bij momenten ontroerend boek, in een goed Nederlands geschreven, waarin hij zich op genuanceerde wijze uitlaat over de relatie tussen zijn Brussel en de Vlaamse Rand. Alleen al dit hoofdstuk maakt het boek tot verplichte lectuur voor wie zich om deze problematiek bekommert.

Zo vertelt Gatz hoe hij als knaap vanuit Brussel voetbal speelde bij Groot-Bijgaarden, 'toen al aan een zachte verstedelijking onderworpen, tegen de boeren van Wambeek of Asse-ter-Heide'. De stad was toen rijk en chic, de Rand arm en boers. Gatz noteert verder: 'Dat is nu volledig omgedraaid. Voormalige dorpen als Dilbeek en Grimbergen zijn de voorbije jaren opgeklommen tot de top tien van de welvarendste gemeenten in Vlaanderen'. Dat is ook aan de voetbalinstallaties te merken. Die zijn veel beter dan deze in Brussel, en de Brabantse ploegen spelen in hogere reeksen terwijl veel Brusselse ploegen diep weggezakt zijn.

Rand is geen kolonie

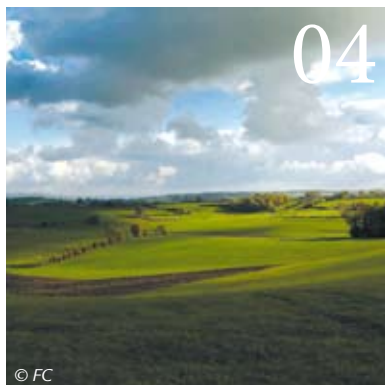
Maar Sven Gatz gaat zijn verantwoordelijkheid als politicus niet uit de weg en schetst zijn visie op 'de innige verhouding tussen stad en Rand'. Hij wijst de aanhechting van gemeenten bij Brussel af om ecologische en politieke redenen. Vlaanderen heeft immers een 'on a déjà donné'-gevoel. De Rand is geen

te koloniseren gebied, maar heeft een eigen karakter, waarmee rekening moet worden gehouden. Toch is de verwevenheid van de Brusselse en Brabantse economie zeer groot. 'De enige manier om hieruit te komen – al ben ik me ervan bewust dat je altijd een vorm van concurrentie en spanning zal hebben – is door meer overleg en samenwerking te organiseren en zelfs op te leggen', meent Gatz. Hij verwijst daarbij naar dossiers als de uitbouw van de luchthaven van Zaventem en de noodzaak om de netten van de NMBS, De Lijn en de MIVB beter op elkaar te laten aansluiten. 'Als Kortrijk in een *communauté urbaine* of stadsgewest prima kan samenwerken met Rijsel, waarom zou Brussel dan niet hetzelfde kunnen met Vlaams- en Waals-Brabant?' Verder in het boek komt de poëet in deze atypische politicus boven die Brussel bekijkt 'als de vrouw van wie ik elke ronding ken', terwijl het Pajottenland zijn 'maitresse is, die mij enkele uurtjes per week mag opwinden'.

Ook de aan Brussel zelf gewijde hoofdstukken in *Bastaard* zijn uiteraard van belang. Men mag hopen dat deze auteur zijn dromen ook als politicus kan waarmaken. Tenslotte is hij daarvoor gekozen. □

Info

Sven Gatz, *Bastaard. Het verhaal van een Brusselaar*, Meulenhoff/Manteau, 189 p., 19,95 euro. Het boek werd ook in het Frans uitgegeven onder de titel *Le Bastaard Bruxellois* (Pire, 15 euro).

04

inhoud

DECEMBER 2008 | nr. 11

10

23

04 De les van Voeren

Voeren of Fourons, dat bij de indeling van ons land in taalgebieden (1962-63) van de provincie Luik naar Limburg werd overgeheveld, was toch dat hete politieke thema waar regeringen over struikelden? 'Dat was', zegt kenner Guido Sweron. De laatste twintig jaar is Voeren vernederlandst. Zit daar een les in voor de Rand?

10 FiguranDten

'Het is plezant als het publiek *vollen bak* meedoet.' De jonge muzikanten Jan Paternoster en Dries Van Dijck van The Black Box Revelation hebben een ijzersterke livereputatie. Ze speelden op Werchter en Pukkelpop en toerden door Duitsland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. What's next? Een live-interview in RandKrant.

12 Opleidingscentrum Artsen Zonder Grenzen

Artsen Zonder Grenzen bereidt in een uniek opleidingscentrum in Merchtem zijn medewerkers voor op extreme werksituaties in het buitenland.

22 Leg je verlegenheid af

De Vereniging voor Verlegen Mensen helpt personen hun verlegenheid te overwinnen.

23 Natuur in goede handen

De Intergemeentelijke Natuur- en Landschapsploegen onderhouden de natuur in verschillende gemeenten van de Rand. Het verbluffende resultaat is het werk van mensen die in het normale arbeidscircuit niet aan de bak komen.

26 Exotische natuur in de Rand (9)

29 Ontdek Taalb(l)ad en scherp je Nederlands aan

en ook nog ...

- 06 Van Asse tot Zaventem
- 13 RandUit
- 24 Bericht uit de Rand
- 25 Van huizen en tuinen
- 28 RestauranDt
- 30 Tussen hemel en aarde
- 32 Gemengde Gevoelens

'Voorlopig geen full-body-scans op onze luchthavens'

Floris' kijk op de leuke kant van het leven

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 176.000 exemplaren voor de inwoners van de Vlaamse Rand rond Brussel. Het is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | **Realisatie** vzw 'de Rand' | **Hoofdredactie** Geert Selleslach | **Eindredactie en coördinatie** Marjan Van Hecke | **Vormgeving** Jansen & Janssen, Gent | **Fotografie** Filip Claessens en Kris Mouchaers | **Illustratie** Floris De Smedt, Illustratie Taalb(l)ad: José Da Cruz | **Druk** A. De Cuyper-Robberecht, Zele | **Redactieadres** Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel, tel 02-767 57 89, fax 02-767 57 86, e-mail randkrant@derand.be, website www.derand.be | **Verantwoordelijke uitgever** Jan de Bock, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | Randuit Agenda wordt gerealiseerd met de financiële steun van de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

‘Dat is hier helemaal geen voor Vlaanderen heroverd stukje Luik, zoals velen denken. Voeren was altijd Brabants gebied, weliswaar aan de overkant van het prinsbisdom Luik, maar nooit Luiks, altijd Brabants’, vertelt kenner Guido Sweron. Voeren is de laatste 25 jaar stilaan vernederlandst. Die evolutie is een boeiend en informatief verhaal dat tot nu toe nauwelijks of niet is verteld. Misschien zit er ook een les in verscholen voor de Vlaamse Rand rond Brussel?

TEKST Guido Fonteyn | FOTO'S Filip Claessens

De les van Voeren

Guido Sweron – eens geschiedenisleraar, altijd geschiedenisleraar – kan zich behoorlijk kwaad maken als het over *zijn* Voeren gaat. Maar Sweron heeft dat recht, want samen met huidig burgemeester Huub Broers heeft hij Voeren van de verfransing gered. Voeren vernederlandst in een steeds sneller tempo. Van het neologisme vernederlandsen hebben wij, Vlamingen, langs de taalgrens maar weinig gebruik kunnen maken. Vandaar dat het verhaal van Guido Sweron niet alleen boeiend, maar ook nuttig en leerzaam is, misschien ook voor de Vlaamse Rand rond Brussel. Sweron vertelde mij zijn verhaal op een donkere herfstdag in 's Gravenvoeren, waar zelfs die dag – ver buiten het normale toeristische seizoen – een bijna onafgebroken stroom van gasten en bezoekers informatie vroeg bij Toerisme Voerstreek¹ op het Kerkplein en terloops een stukje van Swerons bewijsvoering meepikte. Verderop lees je zijn verhaal. Eerst stellen wij de gemeente voor: Voeren, helemaal aan de oostelijke kant van de taalgrens.

Een tractor met appelkisten

Voeren is mooi. Komende van Luik over Visé (Wezet) of van Tongeren over Riemst, of – zoals de meeste Nederlanders – over Maastricht, bereik je Moelingen. Dat is de eerste Voergemeente, maar niet meteen de mooiste. Ik kan Moelingen (in het Frans: Moulant) niet binnenrijden zonder bij het

(nu afgedankte) schooltje terug te denken aan meester Boffé. Hij was een van de eerste flaminganten die mij – jonge reporter – ergens in het begin van de jaren zeventig in stofjas en ruikend naar krijt zijn wanhoop uitschreeuwde over de onwil van Vlaanderen, de arrogantie van *die van Luik* en van de plaatselijke collaborateurs: burgemeesters en gemeentesecretarissen die hun orders gingen halen op het kasteeltje van graaf de Sécillon in

Concentreer je op de middenmoot van de bevolking, niet op de taalstrijd. Overtuig met nuttige investeringen en met kwaliteit, wees aantrekkelijk.

Teuven. Bij hen ging het om het behoud van hun banden met Luik; het was geen Waals- of Fransgezindheid. Ik heb meegemaakt dat de gemeentesecretarissen en burgemeesters elkaar de komst van de vijand – uw dienaar – doorbelden en mij dan grijnzend achter hun raam op de stoep lieten staan. Boffé heeft de kering niet mogen meemaken en is verbiterd gestorven.

Vanuit Moelingen gaat het meteen naar 's Gravenvoeren, hoofddorp van deze fusiegemeente. Voeren bestaat sinds de fusies van

1976 van links naar rechts uit Moelingen en 's Gravenvoeren. Bij Moelingen vloeit nog de Berwijn, bij 's Gravenvoeren vloeit de Voer. Dan volgen Sint-Martens-Voeren en Sint-Pieters-Voeren en helemaal in het Oosten Teuven en Remersdaal. Na Moelingen en voor 's Gravenvoeren wordt het landschap snel heuvelachtig met vooral boomgaarden, heggen, landbouwgrond, grote hoeven en bossen. Er dokkert een tractor voorbij met een treintje grote appelkisten achter. Kisten op wielen. Aan de dorpsstraat van 's Gravenvoeren loopt de rechte Voer. Fraaie huizen en hoven zijn met de straat verbonden door witgeschilderde stalen bruggetjes over het water. Daar is ook het rusthuis waar de grote schrijver Georges Simenon uit Luik zijn moeder ging bezoeken; zij die alleen Nederlands sprak. Sint-Pieters-Voeren ligt gedeeltelijk onder een spoorwegviaduct van 23 meter hoog, dat verlengd wordt door een tunnel van 2.070 meter – de langste van Vlaanderen – waarmee het gehucht Veurs met Remersdaal wordt verbonden. Sint-Pieters-Voeren is klein maar centraal gelegen. Daar ligt de monumentale Commanderie, een van de mooiste burchten van de Nederlanden. Daar ontspringt ook de Voer. Teuven heeft kastelen, maar vooral bossen. Remersdaal is meer weideland.

Dit Voeren is in zijn geheel toeristisch gebied geworden met vermoedelijk meer dan 150.000 overnachtingen per jaar. Voor iets meer dan 4.000 inwoners kan dat tellen. In het centrum Toerisme Voerstreek vertellen

¹ Bezoekerscentrum Voerstreek, Kerkplein 212, Voeren (3 Gravenvoeren), 04 381 07 07, voerstreek@skynet.be, www.voerstreek.be

ze jou er alles over: wandelroutes, fietsroutes, de nieuwe horeca, de talrijke verblijven, maar ook over dassenburchten, orchideeën, stroopstokerijen, geologische leerpaden en *Voerdrupkes*, jenever op basis van sleedoornpruimpjes. Maar Voeren of Fourons, bij de indeling van dit land in taalgebieden (1962-63) overgeheveld van de provincie Luik naar Limburg, was toch dat hete politieke thema waar regeringen over struikelden? 'Dat was', zegt Sweron.

Overtuig met kwaliteit

'Wij zijn vertrokken van een analyse van onze sterktes en zwaktes', legt Sweron uit. 'Wij kenden onze zwaktes: een klein en van Vlaanderen en Limburg afgesneden gebied, géén weerwerk van de Vlaamse politici op de agressie vanuit Luik, misbruik van de faciliteiten door de Franstaligen, Waalse top-politici die mee op de barricaden stonden, de weigerachtige houding van een aantal openbare diensten om het Nederlands te gebruiken – en sommige doen dat nog, zoals de brandweer van Herve of de Luikse intercommunale Interмосane – en vooral: het ontbreken in Voeren van een Vlaamse elite met bestuurservaring.'

'We kenden ook onze sterke punten: de verfransing was nog oppervlakkig, Vlaanderen en dus ook Limburg werden sterker, plaatselijke trots primeerde (éérst Voere naar en pas nadien Limburger, Luikenaar, Vlaming of Waal), de verdamping van de grens met Nederland en dan vooral: de mogelijkheden die wij zagen in het toerisme. Wij hebben gebruik gemaakt van de arrogantie van de Franstaligen, met vooraan de gebroeders Happart. Die hebben geleidelijk de middenlaag van de bevolking tegen zich gekregen en wij hebben op een bepaald moment de politieke discussie op korte termijn ingeruild voor investeringen in het toerisme. Door in het onderwijs te investeren heeft Vlaanderen ons een bovenlaag bezorgd met bestuurservaring. Dit alles heeft geloond.'

Het Vlaamse succes in Voeren is duidelijk. Tussen 1983 en 2008 daalde het aantal zetels in de gemeenteraad van de Waalse lijst Retour à Liège van 10 naar 5, terwijl het aantal zetels van de Limburgsgezinde lijst Voerbelangen steeg van 5 naar 9. Momenteel telt de gemeenteraad 9 Vlaamse en 6 Luiksgezinde leden. Voerbelangen heeft ook de meerderheid in het ocmw. De winst kwam er onder meer dankzij de stemmen van Nederlanders, maar vooral – zo benadrukt Sweron – van een verschuiving in de

middenmoot van de Voerense bevolking naar de Vlaamse lijst, een gevolg van het succes van het toerisme en de toenemende afkeer van Happart en zijn methodes, inclusief zijn keuze voor de Parti Socialiste. De meeste grote boeren, voorheen Luiksgezind, verdienen nu meer met het hoefetoe-risme dan wat hun werk op het veld of de weide opbrengt. En toerisme in Voeren is een zaak van Vlamingen en Nederlanders. 'Voeren is nu helemaal op Hasselt en Maastricht gericht. De betrekkingen met Luik worden geleidelijk beter. Met Wezet (Visé) werken we samen op toeristisch vlak. Aubel blijft *tegenwringen*, maar het proces van de vernederlandsing van Voeren is onomkeerbaar', aldus Sweron.

Guido Sweron en Huub Broers hebben hun strijd in Voeren vaak alleen gevoerd. Het officiële Vlaanderen hield zich te vaak afzijdig. Terwijl aan Waalse zijde de broers Happart aan grote politieke carrières mochten beginnen – wat zij ermee hebben aangevangen is een Waalse affaire – bleef erkenning voor Sweron, Broers en hun medestanders uit. Een Broers had al lang in de Limburgse deputatie moeten zitten, Sweron verdient meer dan de lof van zijn gelijken uit Voeren. Men is het winnen in Vlaanderen blijkbaar niet gewoon. En waar zit nu die les van Voeren? Concentreer je op de middenmoot van de bevolking, niet op de taalstrijd. Overtuig je middenmoot met nuttige investeringen en met kwaliteit, wees aantrekkelijk. □

La leçon des Fourons

Lors de la répartition de notre pays en régions linguistiques (1962-63), la commune de Fourons fut transférée de la province de Liège vers celle de Limbourg. Depuis lors, la commune est au centre d'un vif débat politique, ce petit village situé à l'extrême est de la frontière linguistique ayant conduit à la chute de plusieurs gouvernements belges. 'Mais pour la Flandre, les Fourons ne sont nullement synonyme d'une reconquête d'une partie du territoire sur la province de Liège, comme d'aucuns l'affirment. Les Fourons ont toujours fait partie du territoire du Brabant, la commune se situant certes de l'autre côté de la principauté de Liège, mais elle ne fut jamais liégeoise, bien flamande', nous explique un vrai connaisseur, Guido Sweron. Les 25 dernières années, les Fourons sont devenus avant tout un pôle touristique, qui s'est progressivement néerlandisé. Cette évolution constitue une page d'une histoire passionnante et informative qui n'a presque jamais été racontée. Peut-être que cette histoire pourrait aussi servir de leçon pour le Vlaamse Rand? Quelle est cette leçon? Qu'il faut se focaliser sur la population, pas sur les querelles linguistiques. Essayer de convaincre cette population par la qualité du service et des investissements utiles, se rendre attrayant.

Van Asse tot Zaventem

NIEUWS UIT DE GEMEENTEN

Dilbeek, waar iedereen thuis is

DILBEEK Al bijna 700 mensen hebben zich aangesloten bij de groep *Dilbeek, waar iedereen thuis is* op de populaire netwerksite Facebook. 'We willen de slogan *Dilbeek, waar Vlamingen thuis zijn* een positieve dimensie geven,' zegt initiatiefnemer Stijn Jansen. 'De oude slogan raakte in de loop der jaren politiek geladen. Met de nieuwe slogan willen wij tonen dat Dilbeek een bruisende gemeente is met een rijke en diverse cultuur, waar iedereen thuis is. Het feit dat de Facebookgroep zo'n succes is, bewijst dat die overtuiging bij heel wat mensen leeft. Binnenkort starten we ook met een portaalsite voor Dilbeek waar

iedereen zijn eigen versie van de slogan zal kunnen maken. We willen zo een thuis maken voor alle verenigingen, plaatsen en mensen in Dilbeek. Als je op een slogan klikt, krijg je een informatieformulier over het onderwerp. Klik je bijvoorbeeld op *Dilbeek, waar scouts thuis zijn*, dan krijg je alle gegevens en links van de scouts in Dilbeek.'

TD

Verenigingen of mensen die willen meewerken aan de portaalsite kunnen mailen naar stijn@lunapix.be.

© Ellen Smeets

Vlaams-Brabant niet populair bij fietsers

VLAAMS-BRABANT De bezoekers van de website www.fietsen123.be hebben voor de derde keer op rij Limburg verkozen tot fietsprovincie van het jaar. Vlaams-Brabant scoort slecht. Net als vorig jaar eindigt onze provincie vijfde en laatste met slechts 2,8 % van de stemmen. Gedeputeerde voor Toerisme Monique Swinnen (CD&V) relativeert de slechte score van Vlaams-Brabant. 'Dat Limburg verkozen is tot fietsprovincie van het jaar is niet meer dan logisch,' meent Swinnen. 'In Limburg is de provincie tien jaar geleden gestart met het fietsknooppuntennetwerk. Ons netwerk is op dit moment nog niet eens volledig uitgebouwd. Als jonge en kleine provincie hebben we hiervoor minder per-

sooneel en budget dan de andere provincies. Bovendien moeten we rekening houden met een aantal specifieke gegevens zoals het feit dat Brussel onze provincie eigenlijk in twee delen kapt en de moeilijke onderhandelingen met de faciliteitengemeenten om fietsroutes door hun gemeenten te laten passeren. Maar we werken hard om de achterstand in te halen. In 2010 zullen we over 1.630 kilometer veilige en bewegwijzerde fietspaden beschikken,' zegt Monique Swinnen. Eenmaal het pas ingehuldigde fietsknooppuntennetwerk Groene Gordel en Dijleland beter ingeburgerd is, zal het fietsen waarschijnlijk ook in onze streek toenemen.

TD

ABC-studioklas

OVERIJSE Tijdens de eerste helft van december kunnen kinderen van 5 tot 12 jaar en hun ouders of grootouders naar de ABC-studioklas in cultuurcentrum Den Blank in Overijse. 'De ABC-studioklas is een interactieve tentoonstelling. ABC staat voor Art Basics for Children,' legt cultuurfunctionaris Sandra Degreef uit. 'Aan de hand van speelmateriaal, boeken, afbeeldingen en video's leren kinderen bewuster kijken naar ruimte en inrichting. Kinderen kunnen een toren bouwen met pingpongballetjes, hun ideale klas ontwerpen, een Japanse tuin aanleggen of een igloo bouwen uit karton. Ze ontdekken hoe de natuur een bron van ideeën is voor architecten en vormgevers.'

TD

Op zaterdag 13 december is er van 13 tot 17 uur een familieworkshop, waarvoor je je vooraf moet inschrijven. De ABC-studioklas kun je bezoeken van 3 tot 18 december in cultuurcentrum Den Blank, Begijnhofplein 11 in Overijse, 02 687 59 59. Meer info: www.denblank.be, www.abc-web.be

© KM

Internationale klasse

Drie jaar geleden liet abt Piet Wagenaar orgelmaker Ghislain Potvlieghe een nieuw orgel bouwen in de Sint-Servaasbasiliek in Grimbergen. Omdat de barokke abdijkerk een beschermd monument is en niets aan het meubilair gewijzigd mag worden, moest Potvlieghe zijn instrument inbouwen in de bestaande orgelkast.

Die orgelkast dateert uit de tijd dat de orgelbouwers Thomas Forceville en Barnabé Goynaud voor de Norbertijnenabdij een orgel bouwden (1747-1751). Orgelbouwer Potvlieghe bouwde in dit gerestaureerde meubel een nieuw Bachorgel met nieuw pijpwerk, een nieuwe mechaniek, nieuwe klavieren, nieuw windwerk en nieuwe verbindingen van de toetsen naar de windladen. Het instrument heeft drie manualen en een onafhankelijk pedaal, het telt 41 registers en heeft circa 2.800 pijpen.

De abdijkerk in Grimbergen bezit nog een tweede orgel. In het priesterkoor van de kerk staat sinds 2000 een volledig nieuw door Joris Potvlieghe nagebouwd Zuidnederlands orgel in laat 17e-eeuwse stijl. Dit koororgel bezit de kwaliteit om solistisch een groot repertoire van de orgel- en klavierliteratuur te spelen. Dankzij beide orgels, de schitterende akoestiek van de barokke abdijkerk en huisorganist Kamiel d'Hooghe is Grimbergen stilaan uitgegroeid tot een belangrijk internationaal orgelcentrum.

Kamiel d'Hooghe werd op 17 november 1929 geboren in Beveren-Waas. Aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium van Antwerpen behaalde hij met de grootste onderscheiding het Hoger Diploma Orgel. Al op 17-jarige leeftijd kreeg hij als organist in Verrebroek (Waesland) dagelijks de kans het oudste en best bewaarde Van Peteghemorgel te bespelen. Nog maar 22 jaar oud werd hij benoemd tot organist van de Sint-Salvatoriekathedraal in Brugge. Hier organiseerde Kamiel d'Hooghe de eerste internationale orgelweek, had aandacht voor de muziek van de polyfonisten en adviseerde de eerste internationale klavecimbelweek, een jaarlijks weerkerend muzikaal hoogtepunt dat intussen wereldwijd bekend is. In 1967 werd hij directeur van het Koninklijk Conservatorium in Brussel. Hij vormde talrijke organis-

ten aan het Lemmensinstituut en het Conservatorium van Maastricht. Hij gaf talrijke concerten en cursussen in alle continenten en is regelmatig jurylid op internationale concours. Als solist trad hij op verschillende festivals op.

In de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen spande Kamiel d'Hooghe zich in voor het behoud van het historische orgel. In 1978 werd op zijn initiatief het tijdschrift Orgelkunst uitgegeven, waarvan hij tot eind 2004 hoofdredacteur was. Hij lag aan de basis van heel wat artisaan gemaakt orgels in Vlaanderen. Om al deze verdiensten ontving Kamiel d'Hooghe als eerste musicus in Vlaanderen de Prijs van de Vlaamse Gemeenschap (1988) en benoemde paus Johannes Paulus II hem in 1999 tot Ridder in de Orde van de H. Gregorius. Het cc Strombeek organiseert jaarlijks een orgelconcert met Kamiel d'Hooghe in de Sint-Servaasbasiliek van Grimbergen. Orgelliefhebbers uit de Rand kunnen iedere zondag om 10 uur in de Sint-Servaasbasiliek genieten van de prachtige muziek van Bach.

Jaak Ockeleij

Kamiel d'Hooghe

De maand ...

Na aanhoudende klachten van buurtbewoners over geluidsoverlast gaat Jeugdhuis Animoro in **Sint-Genesius-Rode** op zoek naar een nieuwe locatie. • Huisvestingsmaatschappij Halle-Zennevalle opende in Halle de eerste drie appartementen voor gehandicapten. Gelijkwaardige projecten staan op stapel in **Buizingen** en **Lot**. • Voor de uitbouw van het stadsontwikkelingsproject Kanaalpark krijgt **Vilvoorde** nu ook Europese subsidies. • Uit de archeologische opgravingen blijkt dat het kasteel van **Beersel** meer dan honderd jaar jonger is dan werd aangenomen. • De Franstalige liberalen hebben in de Kamer een wetsvoorstel ingediend om een organisatie op te richten die de, volgens hen reële, taaldiscriminatie in de Rand moet tegengaan. • Het overgrote deel van de kandidaat-huurders voor een sociale woning legde de taaltest met succes af. Niemand weigerde om de test af te leggen of om Nederlands te leren. Iedereen was overtuigd van het nut hiervan. • De Raad van State heeft de ontwikkeling van de bedrijvenzone in **Westrode** geschorst na klachten van buurtbewoners. Hiermee loopt de uitbouw ervan opnieuw vertraging op. • De provincie Vlaams-Brabant wil de orgaandonatie stimuleren. Jaarlijks worden bijna duizend mensen gered door een transplantatie, maar er zijn te weinig donoren. • De Werkgroep Vlaamse Actie uit **Grimbergen** reikt de eerste kraaischuttersprijs uit voor Grimbergse handelaars die een mooie Nederlandstalige naam hebben bedacht voor hun handelszaak. • Restaurantgids Gault Millau geeft de restaurants Michel en De Bijgaarden in **Groot-Bijgaarden** een 17 op 20. Ook KijkUit en De Kuiper in **Vilvoorde** stijgen naar 14 en 13 punten. • Taverne Aan de bootjes in **Tervuren** wordt acht jaar na de verwoestende

Reis door het heelal

GRIMBERGEN Weerman Frank Deboosere is een gedreven amateur-astronoom. Hij werkt al 25 jaar vrijwillig mee in de Volkssterrenwacht MIRA in Grimbergen. Iedere laatste vrijdag van de maand presenteert hij daar de Astroclub met Frank Deboosere. Het is dus niet verwonderlijk dat de opbrengst van zijn fraai uitgegeven boek *Reis door het heelal* integraal naar MIRA gaat.

Frank Deboosere is een enthousiaste verteller die jong en oud in de ban houdt met de meest uiteenlopende actuele onderwerpen uit de sterrenkunde. In zijn boek neemt hij ons mee op een adembenemende tocht in de wereld van sterren en planeten. 'Er zijn al heel wat boeken gepubliceerd over sterrenkunde,' geeft Frank toe. 'Maar mijn boek mikt op een breed publiek, vooral op jongeren. Ik heb het in een heel toegankelijke taal geschreven.' Niet toevallig kreeg de auteur eerder al een prijs voor eenvoudig taalgebruik.

Bij de persvoorstelling van zijn *Reis door het heelal* hangt het jeugdige publiek aan zijn lippen. Hij probeert hen inzicht te geven in de gigantische afstanden van het heelal. 'Stel dat we met onze auto tegen 100 km/u rond de aarde zouden rijden, dan doen we er wel-

geteld zestien dagen over om de aardomtrek van 40.000 km af te leggen. Als we met diezelfde snelheid naar de maan zouden reizen op 385.000 km afstand van de aarde, dan arriveren we er vijf maanden later. Als we met de auto, uitgerust met een hitteschild, naar de zon zouden rijden, dan komen we er na 171 jaar aan. Je moet dan wel dag en nacht rijden zonder stoppen, want de zon bevindt

zich op zo'n 150 miljoen kilometer van de aarde. Maar neem nu dat je met een Space Shuttle tegen 28.000 km/u van de zon naar de dichtstbijzijnde ster vliegt, dan duurt die reis ongeveer 163.000 jaar. Het gaat immers om een afstand van 40.000 miljard kilometer. Het zijn astronomische cijfers die je doen duizelen. Zeker als je beseft dat miljarden sterren de onmetelijke ruimte vormen.'

Deboosere slaagt er moeiteloos in de meest complexe onderwerpen van het universum uit te leggen. Daarbij geeft hij ook tips voor het observeren van sterren en planeten. In zijn boek verwerkte hij trouwens zijn persoonlijke aantekeningen van zijn vele waarnemingen. *Reis door het heelal* is rijk geïllustreerd met schitterende beelden, sommige van amateur-sterrenkundigen van MIRA. Dit boek is gesneden koek voor kinderen en jongeren die gefascineerd zijn door de ruimte.

GH

Info

- *Reis door het heelal* van Frank Deboosere is een uitgave van Standaard Uitgeverij, telt 112 blz. en kost 15,95 euro.
- Het MIRA-programma voor 2009 vind je op de website www.mira.be
- www.frankdeboosere.net

Boot in plaats van vrachtwagen

SINT-PIETERS-LEEUEW Er zijn plannen om vanaf 2010 grond en bouwpuin uit Brussel en de Rand met kanaalboten af te voeren via het Zeekanaal Charleroi-Brussel-Schelde. Het bouwbedrijf J. Lemaire uit Ternat heeft daarvoor een exploitatievergunning aangevraagd. 'Bouwondernemers uit deze regio kunnen met hun puin alleen terecht in Antwerpen en Charleroi,' legt initiatiefnemer Winrik Lemaire uit. 'Dat betekent dat het bouwafval over een grote afstand met

vrachtwagens via de weg getransporteerd moet worden. Wij willen het puin met duwbotten afvoeren en daarvoor gebruik maken van terreinen langs het kanaal in Sint-Pieters-Leeuw en in Vilvoorde. Dat is goed voor de mobiliteit en het milieu, want zo halen we heel wat vrachtwagens van de weg. We hopen dat ook andere bouwbedrijven in ons project willen meestappen,' besluit Winrik Lemaire.

TD

© KM

De Bende van Vlieg

OVERIJSE Overijse is dit jaar uitgeroepen tot *Supervlieggemeente*. De gemeente mag het vlieglabel gebruiken om culturele activiteiten voor kinderen en hun ouders te promoten. Intussen is in Overijse ook *De Bende van Vlieg* opgericht, die in cultuurcentrum Den Blank een eigen clubhuis heeft met creatieve spelen, knutselgerei, strips en jeugdboeken. Bij avondvoorstellingen in het cultuurcentrum gaat het clubhuis van een uur voor tot een uur na de voorstelling open. Elf kinderen uit Overijse hebben een animatiefilm gemaakt over Supervlieg. De film maakt promotie voor de Kinderhoogdagen in Vlaanderen en zal te zien zijn op de regionale televisie, in cultuurcentra en op jeugddiensten.

TD

Special Pajottenland

Witse-arrangement

Toerisme Vlaams-Brabant lanceert een speciaal arrangement, genaamd naar de knorrige politicommissaris uit de populaire politierie. 'We willen het publiek dat naar Halle en omgeving komt een kant-en-klaar aanbod voorschotelen. Zo versterken we het imago van Halle en het Pajottenland', zegt Monique Swinnen (CD&V), gedeputeerde voor Toerisme. In het Witse-arrangement zit een overnachting met ontbijt voor twee personen, een diner, het boek *Witse anders bekeken*, de wandel-, fiets- en autokaart *Het land van Witse*, een pakket met streekproducten en toeristische info over de Groene Gordel. De prijs van het Witse-arrangement verschilt naargelang het hotel waarvoor je kiest. In Klein Nederlo in Vlezenbeek kost het 164 euro, in Les Eleveurs in Halle 209 euro, in het Gravenhof in Dworp 294 euro.

Meer info over het Witse-arrangement vind je op toerisme.vlaamsbrabant.be.

De tweede Pajot

Een groep amateur-cineasten uit de regio heeft een documentaire gemaakt over het ontstaan van het woord *Pajottenland*. 'Het gaat om een historisch verantwoorde documentaire van 16 minuten over de figuur van Frans-Jozef De Gronckel. De Gronckel was een bekende Lennikse advocaat en woordkunstenaar die in de 19e eeuw de naam Pajottenland voor het eerst gebruikte. Met die naam creëerde hij een gevoel van samenhang in de Zuid-West-Brabantse dorpen', legt André De Leener, een van de initiatiefnemers, uit. De documentaire *De tweede Pajot* is een smaakmaker voor de speelfilm over het Pajottenland die gedraaid zal worden in Lennik en omgeving. 'Voor deze film hopen we Vlaamse subsidies te kunnen krijgen', zegt De Leener. 'We mikken op februari volgend jaar om met de opnames te starten, zodat we op de Open Monumentendag in september 2009 de film kunnen uitbrengen.'

Meer info over de documentaire *De tweede Pajot* vind je op www.gronckelman.be.

Woningprijzen stijgen

De prijzen van de woningen in het Pajottenland zijn de voorbije jaren fors gestegen. Tien jaar geleden waren woningen in Pepingen, Gooik, Herne, Galmaarden en Bever nog relatief goedkoop in vergelijking met de Vlaamse randgemeenten. Die tijd is voorbij. Makeelaars spreken zelfs al van een *derde ring* rond Brussel. 'Een huis in die Pajotse gemeenten is nog altijd wat goedkoper dan in de gemeenten die aan Brussel grenzen, maar het verschil is de voorbije jaren veel kleiner geworden', zegt Francis Teughels van de Pajotse woonwinkel. 'Voor een middelgrote woning in Gooik betaalde je in 2000 zo'n 114.000 euro, in 2007 was dat al 205.000 euro. Ook in de andere Pajotse gemeenten worden zulke forse prijsstijgingen opgetekend. De directe Rand rond Brussel is al lang niet meer betaalbaar voor iemand met een doorsnee inkomen, dus trekken mensen naar gemeenten die wat verder van de hoofdstad liggen. Dat verklaart de sterke stijging van de woningprijzen in het Pajottenland.'

TD

Overstromingen voorspellen

VLAAMS-BRABANT De Vlaamse Milieu-maatschappij installeerde onlangs een gedetailleerde overstromingsvoorspeller voor het Dijle- en Zennebekken. Vanaf nu voorspelt dit systeem of er bijvoorbeeld bebouwde zones bedreigd zijn door wateroverlast. De Vlaamse overheid investeerde 1 miljoen euro in dit project. Tegen 2010 zullen alle grote onbevaarbare rivieren uitgerust zijn met een dergelijk systeem.

Via overstromingsvoorspeller.be kun je bovendien de voorspelde waterstanden raad-

plegen. In perioden van wateroverlast wordt die info aangevuld met interpretaties van hydrologen en terreinwaarnemingen. Vlaams minister van Milieu Hilde Crevits (CD&V) wil tegen 2015 klaar zijn met de overstromingsrisicobeheerplannen. Zo'n plan bevat onder andere risicokaarten die een beeld geven van de kansen op overstroming en de mogelijk negatieve gevolgen ervan.

brand heropgebouwd. • Het OCMW van **Meise** start in het voorjaar van 2009 met de bouw van veertig serviceflats. • Staatssecretaris voor Mobiliteit Etienne Schouppe (CD&V) sluit niet uit dat er meer bagageafhandelaars kunnen komen op de luchthaven van **Zaventem**. Nu mogen enkel Flightcare en Aviapartner vliegtuigen laden en lossen. • Na een jaar samenwerking tussen de VDAB en Actiris vonden 1.740 Brusselselaars werk in de Rand. • De bouw van de lagekostenterminal op de luchthaven van **Zaventem** wordt uitgesteld. De terminal kost 17 miljoen euro en zal ten vroegste in het voorjaar van 2010 in gebruik genomen worden. • Om de jaarlijkse muggenplaag in **Vilvoorde** op te lossen, gaan Aquafin en de nv Waterwegen en Zeekanaal samenwerken om een deel van de oude Zennebedding te dempen. • De Vilvoordse exburgemeester Willy Cortois (Open VLD) wordt volgend jaar 68 en krijgt de titel van ereburgemeester. Hij zetelt ook al meer dan 20 jaar in het federaal parlement. • De gebouwen van het Jeugdcentrum Boekfos in **Asse** werden bekroond met de provinciale architectuurprijs. • De Brusselse regering is boos omdat ze onvoldoende betrokken wordt bij de nakende uitbreiding van de Brusselse ring. Brussel is geen vragende partij voor de geplande verbreding. De ondernemerswereld is unaniem voor. • Het zwembad van de kazerne in **Peutie** gaat dicht. Defensie bespaart daarmee 2,7 miljoen euro, maar zet meteen ook heel wat zwemliefhebbers aan de deur. • Sinds de aanleg van de nieuwe ringweg in **Asse** rijden er veel minder vrachtwagens door het centrum van de gemeente. Gevolg: minder lange files. • Het schepencollege van **Overijse** heeft een negatief advies gegeven over de bouw van een KMO-zone aan het Maleizenveld, een terrein van 13 hectaren tussen de E411 Brussel-Namen en de Terhulpesteenweg. • Brouwerij Timmermans uit **Dilbeek** lanceert met kerst een krieb die je kunt opwarmen.

LV

JH

Energie spat van het podium bij

The Black Box Revelation

De muziek van The Black Box Revelation wordt omschreven als smerige garagerock met bluesinvloeden. Drijvende krachten Jan Paternoster (19) en Dries Van Dijck (17) uit Dilbeek zijn nog piepjong, maar stonden al op 1 in *De Afrekening* van jongerenzender Studio Brussel, speelden op Pukkelpop en Werchter én toerden onder meer in Duitsland en de Verenigde Staten.

TEKST Ines Minten | FOTO Filip Claessens

Na een opzwevend optreden in Lot komen Jan (zang, gitaar) en Dries (drum) nog half stomend en vol adrenaline het tot interviewruimte omgedoopte klaslokaal binnen. 'Het was een goed optreden', oordeelt Jan. Dries vult lachend aan: 'In het begin was het publiek wat moeilijk op gang te krijgen, maar op den duur hadden ze door dat ze niet hoefden stil te staan.' Beginnende groepen laten zich wel eens intimideren door een tam publiek, maar The Black Box Revelation loopt niet in die val. Hun livereputatie is heel sterk. Ook tijdens het optreden in Lot spatte de energie van het podium. 'Het is natuurlijk plezant als het publiek vanaf de eerste noot *vollen bak* meedoet', zegt Jan. 'Maar ondertussen weten we dat als we zelf alles geven, het publiek er uiteindelijk ook in vliegt. Hoe meer energie je krijgt uit de zaal, hoe gemakkelijker het is om zelf energie terug te geven.'

Genieten

Het was een tijdje geleden dat The Black Box Revelation zo dicht bij huis speelde en de muzikanten geven toe dat het deugd deed. Jan: 'Onlangs hebben we in Duitsland gespeeld en daarna in Praag en Londen. Aan de ene kant vinden we het altijd stom als we weer naar huis moeten, want we houden allebei erg van toeren in het buitenland. Maar weer in België spelen heeft ook altijd iets. Hier spelen we voor een publiek dat onze muziek kent en dat ons laat voelen dat we iets betekenen. In het buitenland moeten we elke keer van nul beginnen.' In Duitsland stuitte het duo op een enthousiast, open publiek dat direct mee was. Maar Londen gunde de muzikanten geen blik. 'Er zijn al zoveel Britse groepen en daar staan wij dan als klein Belgisch groepje. Ze laten je echt merken dat ze niet op je zitten te wachten', vertelt Dries. 'Dat was een koude douche,' beaamt Jan, 'maar het houdt je met beide voeten op de grond.'

Afgelopen zomer is bijzonder druk geweest voor het rockduo. Begin juli speelden ze op Werchter, half augustus op Pukkelpop, tussendoor toerden ze in Amerika. 'De festivals waren machtig', vindt Dries. Ze hebben er meer van genoten dan van hun eerste keer op Dour en Pukkelpop in 2007. 'Als je als tiener naar festivals begint te gaan, droom je ervan om ooit zelf op zo'n podium te staan. Als

het dan zover is, kijk je er eerst maandenlang naar uit en dan is het opeens voorbij, voor je het goed en wel beseft.' Daarom hebben ze zich voorgenomen om er zoveel mogelijk plezier aan te beleven. 'Ik stond te spelen en dacht opeens: begin er maar van te genieten, want dadelijk is het weer voorbij!', zegt Jan.

Voetbal of gitaar

Jan Paternoster en Dries Van Dijk spelen al samen van toen ze 14 en 12 waren. 'We kennen elkaar van bij de Chiro, maar het precieze moment waarop we voor het eerst met elkaar gesproken hebben, herinner ik me niet meer', zegt Dries. Ze besluiten dat het moet gebeurd zijn terwijl ze gitaar aan het spelen waren. Dries drumt al vanaf het tweede leerjaar en had ook een elektrische gitaar, iets wat Jan enorm aansprak. 'Ik ben met gitaar begonnen toen ik dertien was', legt hij uit. 'Ik had alleen de Chiro als vrijetijdsbesteding en mijn moeder vond dat ik nog iets moest doen. 'Wil je misschien voetballen of muziek leren?', vroeg ze. Voetballen leek me wel iets. Ik heb het welgeteld één training en één match uitgehouden. We verloren met 13-0 en dat zag ik niet zitten. Dus ben ik maar gitaar beginnen spelen', lacht hij. Wat later ontstonden er spontane jamsessies bij Dries thuis en even later was er een groep, The Mighty Ge-

'Ik herinner me nog goed hoe ik na ons allereerste optreden op mijn fietske naar huis reed en onderweg telefoon kreeg van een manager. Hij liep over van de plannen, we zaten al bijna in Amerika!'

nerators. Daarin zaten nog twee andere muzikanten, onder wie de broer van Jan. Met die groep besloten ze in 2006 mee te doen aan Humo's Rock Rally. De groep sneuvelde snel, maar tegen alle verwachtingen in haalden Jan en Dries wél de tweede plaats met The Black Box Revelation.

'Ik had wat nummers geschreven die niet bij de eerste groep pasten. Die wilden we snel opnemen, gewoon om er iets van te hebben', legt Jan uit. Dries vult aan: 'Op het laatste moment heeft Jan die demo opgestuurd. We hadden in tien minuten tijd één nummer opgenomen.' Na die tweede plaats beslisten ze om met Black Box Revelation door te gaan. 'We voelden onmiddellijk dat er meer in zat', vertelt Jan. 'Ik herinner me nog goed hoe ik na ons allereerste optreden op mijn *fietske* naar huis reed en onderweg telefoon kreeg van een manager. Hij liep over van de plannen, we zaten al bijna in Amerika! Met een afwachtende houding - je kunt tenslotte niet zomaar alles geloven wat iedereen zegt - hebben we een eerste afspraak met hem gemaakt.'

Dries: 'Ook onze ouders waren aanvankelijk erg bezorgd, we waren nog zo jong ...' Maar uiteindelijk hebben ze toegehaapt en dat hebben ze zich nog geen seconde beklagd. 'Het bleek de beste manager die we hadden kunnen tegenkomen. Hij heeft ons ondertussen toch maar in Amerika gekregen.'

Met hun eerste ep, *Introducing: The Black Box Revelation*, deden ze nog niet bijzonder veel stof opwaaien. De full-cd die daarop volgde, *Set Your Head On Fire*, werd echter een schot in de roos. Drie singles werden vaak op Studio Brussel gedraaid en klommen naar de top van *De Afrekening* (een lijst die wordt samengesteld door de luisteraars). 'Ontzettend veel hebben ze ons nu ook weer niet gedraaid, maar dat vind ik best zo', relativeert Jan. 'Anders draaien ze je nummers alleen maar kapot en is iedereen je na een week beu.'

Vuiler en rauwer

In de winter is het duo van plan het rustiger aan te doen. Misschien een gelegenheid voor Jan om wat vakken op te halen. 'Ik ben ingeschreven in de kunstwetenschappen. Maar door onze tournee heb ik veel lessen moeten missen.' Dries maakt zich minder zorgen over zijn schoolcarrière. 'Ik zit tegenwoordig op leercontract', zegt hij. 'Mijn examens stellen gelukkig niet veel voor en ik heb een

flexibele baas.' In maart vliegt het duo weer helemaal in de muziek, want dan zijn ze van plan om een nieuwe cd op te nemen. Ondertussen zijn ze al volop met nieuwe nummers bezig. Jan Paternoster: 'We willen dat de nieuwe cd ruwer en rauwer klinkt dan de eerste. Wij houden zelf helemaal niet van die *overgeproduceete, propere* platen. We nemen graag zoveel mogelijk in één take op.' Dries

Van Dijk: 'Je kunt natuurlijk ook stukje per stukje opnemen en dan de zuiverste fragmenten aan elkaar plakken, maar als je zo werkt, kun je evengoed poprock maken en dat is absoluut ons ding niet.' The Black Box Revelation neemt nog het liefst lekker ouderwets op: op band. 'We proberen zoveel mogelijk de verleiding van al dat studiomateriaal te weerstaan. We vinden dat muziek op band nog altijd het beste klinkt. Als je opneemt met al die moderne computertechnieken zit er toch niet hetzelfde gevoel in.'

De meisjes worden zot

Tussen het optreden en het interview delen Jan en Dries handtekeningen uit in de zaal. 'Kom, dat moeten we aan de meisjes vertellen. Die worden zot!', hoor ik een jongen zeggen. Jan en Dries kijken blij verrast als ik hun de anekdote vertel. 'Is dat waar?', vraagt Dries met pretoogjes. 'Dan moeten we straks zeker nog eens de zaal in', lacht Jan. Interviews en handtekeningen geven, met fans op de foto, videoclippen opnemen: het hoort allemaal bij het muzikantenbestaan.

'Videoclips opnemen is het stomste wat er is', vindt Dries. 'Alles twintig keer opnieuw doen, altijd maar wachten. En als je dan het resultaat ziet, ben je er na een keer of vijf op uitgekeken.' Jan: 'Handtekeningen en interviews zijn helemaal niet erg. Je wilt tenslotte ergens geraken en zonder fans en pers sta je nergens.' Alleen op dagen als Pukkelpop wordt het Dries soms te veel. 'Dan moet je al snel zeven interviews na elkaar geven. Jan houdt dat vol, maar ik zit daar op den duur in elkaar gezakt.' Wat de moed elke keer weer opkrikt, zijn de positieve reacties. Dries: 'Die zijn altijd tof om te krijgen. Daarstraks kwam er een gast op me af die zei dat hij in jaren niet meer zulke energie gezien had op het podium. Ik weet dan nooit goed wat antwoorden en zeg meestal gewoon *merci*. Maar zo'n opmerking doet ongelooflijk veel deugd.' □

Info

! www.theblackboxrevelation.be

Rock eye-opener Black Box Revelation

Jan Paternoster (19) and Dries Van Dijk (17) from Dilbeek came second in the Rock Rally contest the Humo magazine organised in 2006. Speaking about their group, which goes by the name of Black Box Revelation, Jan recalls: 'We knew straightaway that the group had great promise. I can still remember I was cycling home after our first gig when I got a call from a manager: he ran through the plans, and could already see the opportunities in the States!' They may still be very young but they have already held the number one spot in *De Afrekening* programme broadcast by the youth-oriented radio station Studio Brussel, performed at the Pukkelpop and Werchter music festivals and gone on tour in various countries, including Germany and the United States. Their sound is described as dirty garage rock with a blues influence.

Zo'n honderd medewerkers en vrijwilligers van Artsen Zonder Grenzen van over de hele wereld leerden dit jaar in het opleidingscentrum van Merchtem hoe ze in moeilijke omstandigheden hun werk kunnen doen.

TEKST Joris Herpol | FOTO Filip Claessens

Uniek opleidingscentrum Artsen Zonder Grenzen

Vorbereitung op extreme situaties

In de doodlopende straat Preenakker in de Merchtemse industriezone Dooren bevindt zich de grote bevoorradingscentrale van Artsen Zonder Grenzen België. Van hieruit vertrekken het logistieke materiaal en de goederen – de noodhulp – voor de missies op het terrein. Naast de enorme bedrijfsloodsen van de bevoorradingscentrale ligt het nieuwe opleidingscentrum. Daar leidt de organisatie sinds kort zijn medewerkers op om in het buitenland basiskampen te kunnen bouwen waar drinkbaar water, elektriciteit en minimaal comfort aanwezig zijn. Vanuit die basiskampen stuurt Artsen Zonder Grenzen de hulp naar de bevolking. Het centrum is niet meteen wat je van een opleidingscentrum verwacht. Alles op het terrein van zo'n 5.000 m² gebeurt in de openlucht en in moeilijke omstandigheden. Dat is nodig om de medewerkers voor te bereiden op extreme opdrachten in het buitenland.

Uniek in de wereld

'Van over heel de wereld komen onze medewerkers hier leren hoe ze in extreme omstandigheden moeten overleven. Ze leren hoe ze water moeten behandelen om het drinkbaar te maken, ze bouwen constructies met lokaal materiaal als bamboe en zeilen, en leren hoe ze in onherbergzame gebieden kunnen communiceren. In een container hebben we een communicatiepost nagebouwd zoals we die in ontwikkelingslanden gebruiken. Ook automechanica is een belangrijk onderdeel. Een afdak met golfplaten doet dienst als geïmproviseerde garage. We hebben er een volledig ontmantelde jeep staan waar de medewerkers aan kunnen sleutelen. Zo doen ze de nodige kennis op om in ontwikkelingslanden hun jeeps zelf te herstellen, want garages om de hoek zijn er ginds niet', legt woordvoerder Koen Baetens uit. 'Omdat we hier reële ter-

reinsituaties nabootsen, is dit opleidingscentrum uniek. Er is nog een opleidingscentrum in Bordeaux, maar dat is niet zo uitgebreid.'

Internationaal gezelschap

In het centrum werken tien instructeurs die elk een kei zijn in hun domein: telecommunicatie, techniek, mechaniek, water en hygiëne. Een van hen is instructeur Joos Van den Noortgate. Hij staat in voor de opleidingen

'Het centrum is uniek omdat we er reële terreinsituaties nabootsen.'

over water en hygiëne. 'Het belangrijkste onderdeel van de opleiding is de waterhygiëne en de waterzuivering. De meeste ziektes waarmee onze medewerkers te maken krijgen, zijn een gevolg van een gebrek aan watersanering en hygiëne. De medewerkers leren hoe ze een waterput moeten boren,

hoe ze het water moeten oppompen en hoe ze dat water zuiver moeten maken en houden. In het opleidingscentrum hebben we verschillende waterputten geboord, tot zelfs 45 meter diep. Hier testen we ook ons materiaal dat opgeslagen ligt in de grote bevoorradingscentrale. In de winter gaat het centrum wel dicht omdat de leidingen niet bestand zijn tegen de vrieskou', vertelt Joos Van den Noortgate.

'Elk jaar vertrekken zo'n 2.000 medewerkers van Artsen Zonder Grenzen naar een 80-tal landen. Tot nu toe kregen zo'n 100 medewerkers een opleiding in het nieuwe centrum. Eind vorige maand vertrokken 25 cursisten van verschillende nationaliteiten naar hun projecten over de hele wereld. In die groep van 25 waren er welgeteld 3 Belgen. De andere cursisten kwamen uit Mexico, Azië en Afrika. Hier doen ze de nodige expertise op, die ze kunnen toepassen op het terrein, waar ook ter wereld', besluit Van den Noortgate. □

Info

www.msf-azg.be

Einzigartiges Ausbildungszentrum von Ärzten ohne Grenzen im Freien

Die Organisation Ärzte ohne Grenzen (ÄoG) bildet in Merchtem auf einem Gelände von etwa 5.000 m² ihre Mitarbeiter aus, damit diese im Ausland unter schwierigen Umständen Basislager einrichten können, wo Trinkwasser, Elektrizität und ein Minimum an Komfort vorhanden sind. Ausgehend von diesen Basislagern leistet ÄoG Hilfe an die Bevölkerung. 'Dieses Ausbildungszentrum ist etwas Einzigartiges', sagt der Sprecher von ÄoG, Koen Baetens. 'Aus der ganzen Welt kommen Mitarbeiter und Freiwillige nach Merchtem, um dort zu lernen, wie sie unter schwierigen Umständen (über)leben können. Sie lernen hier, wie sie Wasser behandeln müssen, um es trinkbar zu machen.' Im Freiluftzentrum arbeiten etwa zehn Ausbilder. Alle sind Experten in ihrem eigenen Bereich: Telekommunikation, Technik, Mechanik, Wasser oder Hygiene.

AGENDA

RANDUIT

van 5 december
t.e.m. 4 januari

Kerststemming oude stijl

MUZIEK Omdat het glorieuze serafijngezang bij de winterwende is verstomd, knopen troubadour **Jan De Wilde** en het muziekkwartet KOKhER terug bij de volkstraditie aan. Ze bewerkten oud-Vlaamse, Engelse en Poolse kerstliederen. Of ze de ster van Bethlehem in de milde winternacht ook echt zullen waarnemen, durft geen van hen te voorspellen. Maar Pietje Vogel en zijn beschonken vrienden uit het vermaarde kerstspel van **Felix Timmermans** hopen ze zeker te ontmoeten. Dan kunnen ze al zingend de *lieve vrouwkes* volgen, die hun *kapellekes* voor de nachtmis verlaten. Dat commerciële songs in de stijl van *Jingle Bells* de stemmige volkswijsjes hebben verdrongen, kunnen ze moeilijk verteren.

KOKhER is de muziekgroep van **Eddy Peremans**, die al sinds 1991 Jan de Wilde op gitaar begeleidt. Hij deelt het podium met trompet-

tist **Rudi Deslachmuylder**, bassist **Geert Vanhassel** en **Lieven Vandenneucker**. Er wordt zowel in het algemeen Nederlands als in het Pajots gezongen.

LD

Kerstshow door KOKhER en Jan De Wilde

Donderdag 18 december, 20.00

Ossel, Sint-Jan De Doperkerk,
02 460 73 24 (GC de Zandloper)

Zaterdag 10 januari, 20.30

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

Konijnenleed

FAMILIEVOORSTELLING De vader van Oskar verkoopt op grote schaal konijnenpasta. Maar omdat de langoren zich niet snel genoeg voortplanten, raakt het bestand uitgeput. Om zijn zakencijfer op peil te houden, moet er dringend een oplossing worden gevonden. Oskar zet zijn oren recht en zijn webcam aan. Kunnen de Playboykonijntjes misschien de dartele diertjes vervangen? Of moeten de consumenten overschakelen op ander voedsel? Als de smaakpapillen eenmaal zijn geprikkeld, valt aan het smulplezier nog moeilijk te ontkomen. De personages worden opgedeeld in de Beste, de Rare, de Valse en de Stagiaire. Zij delen het podium met de Fixkes en acteurs van het Turnhoutse Theater Stap. Om het konijnenleed te verzachten, eten de acteurs nauwelijks wild. Vegetarische maaltijden quoteren ze hoger dan voorverpakte vleeswaren. Humor en horror groeien vervaarlijk dicht naar elkaar toe.

LD

Oskar door Theater FroeFroe en Theater Stap (5+)

Zondag 21 december, 15.00

Vilvoorde, CC Het Bolwerk, 02 255 46 90

Geniale duivelskunstenaar

THEATER Dat Pablo Picasso een woelig en inventief leven heeft geleid, zal niemand ontkennen. Maar hij had ook duistere kantjes. Volgens theaterauteur **Filip Vanluchene** balanceerde hij tussen genialiteit en perversiteit. Nadat acteur **Jef Demedts** hem de onthullende biografie *Picasso, creator and destroyer* van **Arianna Stassinopoulos Huffington** had doorgespeeld, ontstond hieruit een spitse monoloog, waarin de Catalaanse schilder op een geestige manier in zijn hemd wordt gezet.

Toen zijn zus Conchita op haar sterfbed lag, zou de kleine Picasso een pact met God hebben gesloten, waarin hij beloofde geen penseel meer aan te raken als Hij haar in le-

ven hield. Vanuit deze optiek kon hij zijn kunstenaarschap alleen ontwikkelen als ze echt doodging! Bij een duivelskunstenaar zijn veel denkpijpen mogelijk. Vanluchene heeft er zeven uitgestippeld. In het Parijse cabaret Le Bateau Lavoisier laat hij de omstreden nazicineaste **Leni Riefenstahl** een striptease opvoeren. Over **Goebbels**, die denigrerend deed over creaties die hij ontaard vond, vertelt hij dat hij in het geheim moderne kunst verzamelde. In de monoloog duiken ook pittoreke dorpsfiguren op uit een Vlaamse gemeente aan de Leie die met de bus een cultuurtrip organiseren naar een overzichtstentoonstelling van de meester in het Grand Palais in Parijs. Hun recht-voor-de-raapcommentaren verraden hoezeer ze zijn vervreemd van kunsticonen. Een magistrale voorstelling van Cour & Jardin.

LD

Picasso, striptease van een genie door Cour & Jardin

Donderdag 18 december, 20.30

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve, 02 381 14 51

Win tickets!

Stuur ons voor 10 december een mailtje (randkrant@derand.be) of kaartje (Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel) met als onderwerp 'Picasso' en maak kans op een **duoticket voor Picasso, striptease van een genie** in GC de Boesdaalhoeve. We geven er drie weg!

Homage aan ontwerper Expo-ster

TENTOONSTELLING De vijfarmige ster van Expo 58 heeft nog niet aan populariteit ingeboet. De ster decoreert opnieuw koffieserviezen, badges en gadgets die ter gelegenheid van de 50e verjaardag van de wereldtentoonstelling op de markt worden gebracht. Dat de ontwerper van dit icoon nauwelijks bekend is bij het grote publiek schrijven zijn kinderen en kleinkinderen toe aan zijn extreme bescheidenheid. Voor de hommagetentoonstelling, die ze in samenwerking met Ter Kamen organiseren, halen ze alles uit de kast.

Lucien De Roeck bedacht niet alleen logo's. Hij was ook typograaf, illustrator, afficheontwerper, tekenaar, etalagist en reclameman. Zijn ideeën kregen vorm in schoolschriftjes waarvan hij er bijna vijfhonderd heeft vol ge-

tekend. 'Hij beschouwde zichzelf eerder als een vakman dan als een kunstenaar', getuigt Jean-Michel Meyers. 'Hij nam altijd een schetsboek - meestal een schoolschriftje - mee. Hij tekende alles wat hij zag en portretteerde bijna iedereen die hij kende. Omdat hij de schriftjes netjes bewaarde, kunnen we zijn parcours gemakkelijk volgen.'

Al op zijn 17e schreef hij zich in op de Hogeschool voor Decoratieve Kunsten van Ter Kamen. Hij volgde les bij Henry Van de Velde en Joris Minne. Zijn carrière begon op de schoolbanken. Hij ontwierp er zijn bekroonde affiches voor de stad Antwerpen en de ferry's van Oostende-Dover. Bijna veertig jaar gaf hij zowel in Brussel als in Antwerpen les in typografie en aanverwante vakken. 'Elke brief die hij stuurde - en dat zijn er nogal wat - heeft

hij aan de buitenkant rijkelijk gedecoreerd', vult zijn kleinzoon aan, terwijl hij ons enkele zendingen toont. 'Tytgat, Vasarely, Béjart en Hergé behoorden tot zijn kennissenkring.' Zijn stijl kan het best als sober en elegant worden getypeerd. Voor de Tiense suikerraffinaderijen ontwierp hij een affiche met smetteloos witte rechthoekjes. Hij bedacht ook postzegels, opmerkelijke covers voor Radio Gymnastique en *Het boek in Vlaanderen*.

'Samen met de Expo-ster had hij nog twaalf andere logo's voorgesteld, waaronder eentje van een gestileerde boom met afvallende bladeren. De jury koos de vijfpuntige ster omwille van de onmiddellijke herkenbaarheid en de symboliek. De vijf punten verwijzen naar de vijf werelddelen.' De asymmetrische sterren van De Roeck die op de wereldtentoonstelling 's avonds een soort Melkweg vormden, worden nu door tentoonstellingsontwerper Luc Vincent als autonome verlichtingsobjecten gepresenteerd. De Lucien De Roeckzetel in kubusvorm, die een actieve zithouding vereist, oogt modernistisch. Omdat er geen rugleuning is, ga je spontaan rechtop zitten. De elegante lichaamstaal is volgens de ontwerper al een eerste stap naar de 'verheffing van de wereld'.

Ludo Dosogne

Lucien De Roeck

Van 4 december tot 25 januari,
do-zo: 11.00-18.00

Brussel, Ter Kamen in Flageygebouw,
02 643 66 63

Stoeien met kartonnen dozen

FAMILIEVOORSTELLING Mimespeler Gilles Monnard en drie danseressen van het prettig gestoorde gezelschap Un Oeuf Is Un Oeuf verzamelden 125 kartonnen dozen. Daarmee bouwen ze niet alleen huizen en muren, maar ook wegen en een labyrint. In de dozen kunnen ze zich verbergen of terugtrekken als ze worden bedreigd. In Mumu's Mummy Land heerst een vermakelijke chaos. Voortdurend wordt het speelveld geherstructureerd. Omdat dit maar weinig uithaalt, moeten de constructies telkens worden gesloopt. Net als Laurel en Hardy staan ze voor onoverkomelijke problemen. Als ze zich in de rats hebben gewerkt,

kijken ze verontwaardigd of verongelijkt. Ondanks de geleverde inspanningen blijven de resultaten beneden de verwachtingen. De bewoners verliezen er zelfs hun hoofd bij. Humor is nooit ver weg. Dit is een van de meest hilarische familievoorstellingen van dit seizoen.

LD

Boitman in Mumu's Mummy Land
door Gilles Monnard (5+)

Zaterdag 20 december, 19.00

Overijse, CC Den Blank, 02 687 59 59

25 en 26 januari, 15.00

Dilbeek, CC Westrand, 02 466 20 30

**NIET TE
MISSEN**

Kunstminnende heren imponeren

THEATER Maandenlang vormden de vier acteurs van Olympique Dramatique een geheim genootschap. Ze doorworstelden slimme boeken, schuimden vernuftig opgebouwde tentoonstellingen af en nestelden zich met gespitste oren in concertzalen. De *kunstminnende heren* peilen nu in een maffe talkshow naar elkaars smaken. Op welke schilderijen raken ze niet uitgekeken? Zijn er gedichten die in hun hoofd blijven nazinderen? Vinden ze dat kunst gevoelens moet aanscherpen of volstaat de opwinding? Is originaliteit troef? Ze hebben er allemaal een ongezoeten mening over. Dat het gros van de conceptuele kunstenaars zijn ideeën alleen heeft verwoord en niet uitgevoerd, leidt tot hilarische commentaren.

Sinds ze het artistiek milieu exploreren, kunnen **Tom Dewispelaere, Geert Van Ram-**

pelberg, Ben Segers en Stijn Van Opstal hun publiek met honderden culturnamen imponeren. De studenten van het Provinciaal Instituut voor Technisch Onderwijs in Stabroek lieten hun verbeelding de vrije loop voor het decor. Olympique Dramatique wordt gepatroneerd door het Antwerpse Toneelhuis.

Kunstminnende heren
door **Olympique Dramatique**

5 en 6 december, 20.15

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

10 en 11 december, 20.00

Brussel, KVS Bol,
02 210 11 12

LD

Woelig weerzien

THEATER Sinds *De Rechtvaardige Rechters* van het televisiescherm zijn verdwenen, legt **Jo Van Damme** zijn satirische eitjes bij **Bob De**

Moor en Daan Hugaert. Deze boegbeelden van Twijfel, die ook naar buiten treden als het Vernieuwd Gents Volkstoneel, engageerden **Ingrid De Vos** voor de vrouwelijke sleutelrol in *De Ondernemers*. In dit anekdotisch-filosofisch huiskamerdrama vragen twee broers zich af of ze hun nicht die jarenlang niks van zich heeft laten horen, weer in de familie kunnen opnemen. Ze vrezen dat ze alleen uit opportunistische of materiële overwegingen naar huis terugkomt. Maar ze vergissen zich. Omwille van de wederzijdse vooroordelen, verloopt het weerzien erg woelig. Als blijkt dat de vrouw een spirituele dimensie aan hun leven wil geven, raken haar neven helemaal van streek.

LD

De Ondernemers
door **Twijfel vzw/Bob De Moor**

Vrijdag 19 december, 20.30

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Muzikaal duet met woorden

LITERATUUR Hoewel de Limburgse *superstar* **Mauro Pawlowski** vooral naam maakte als rockgitarist en deejay, zal hij op aandringen van Behoud de Begeerte en onder aanvoering van journalist **Jef Lambrecht** voorlezen uit zijn literair werk. **Ramsey Nasr** wisselt zijn poëtische ontboezemingen af met onverwachte muzikale experimenten. Hun ritmische voordracht klinkt als een melodieuze herfstsonate.

Pawlowski heeft Italiaanse en Poolse roots. Hij maakte furore met The Evil Superstars, The Grooms en dEUS. Op theatervlak trok hij op met jeugdtheater Froe Froe. Hij is tuk op suggestieve outfits. Zo omgordde hij zich tijdens zijn *zwarte* concerten lange tijd met een Faustiaanse vampierencape.

Nasr is van Nederlands-Palestijnse afkomst. Voordat hij in Antwerpen door alle partijen als stadsdichter werd aanvaard, vloeide er veel vervuild water door de Schelde. Zijn dichtbundel *Onhandig bloesemend* borduurt voort op muziek van **Robert Schumann** en **Dimitri Sjostakovitsj**.

LD

Geletterde Mensen door
Mauro Pawlowski en Ramsey Nasr

Zaterdag 13 december, 20.00 (première)

Brussel, KVS Bol, 02 210 11 12

Zaterdag 20 december, 20.15

Grimbergen, CC Strombeek, 02 263 03 43

© Luk Monsaert

© Francesco Mattuzi

© Bernaded Dexters

Op zoek naar een nieuw Palestina

KUNSTENFESTIVAL ‘De geschiedenis van een volk kan niet worden herleid tot het heroveren van een verloren land.’ De uitspraak is van de vermaarde Palestijnse dichter Mahmoud Darwish, die deze zomer onverwacht overleed. Hij was de peter van het multidisciplinair Palestijns Masarat festival, dat deze herfst vanuit Les Halles in Schaarbeek met de steun van de Franse Gemeenschap wordt georganiseerd. *Masarat* is het Arabische woord voor *wegen* en *paden*. Ook de Bozar neemt met drie tentoonstellingen en een theatervoorstelling deel.

In *Never-Part* tonen twaalf Palestijnse kunstenaars een voorwerp dat ze zelf hebben gemaakt of waardevol vinden. Hun keuzes worden in

begeleidende teksten toegelicht. Iedere artiest stelt zich bovendien voor in een videoportret. Zo pakt **Mona Hatoum** uit met een klein Perzisch tapijt waaruit een wereldkaart is weggesneden. Haar kinderjaren in Beiroet heeft ze op zo’n tapijt doorgebracht. Haar vader had er een hele verzameling van, maar toen hij in 1948 naar Libanon vluchtte, kon hij niets meenemen. Gelukkig kon haar moeder er wel enkele redden.

Jumana Abboud fotografeerde de verbranding van haar kunstwerken. Een traumatische gebeurtenis die ze zo snel mogelijk wil vergeten. Daarom titelt ze de foto *Distance from the Ground*. Op de video legt ze uit in hoeverre een innerlijke catharsis mogelijk is.

De Vlaamse overheid en de orde van de ar-

chitecten coproduceerden *Decolonizing Architecture*. In deze tentoonstelling wordt nagegaan hoe de voormalige Israëlische kolonies en militaire basissen door de Palestijnse gemeenschap op een vredelievende manier heringericht zouden kunnen worden.

Videokunstenares **Emily Jacir** illustreert in *Crossing Surda* de absurditeit van de checkpoints op de weg van Ramallah naar Birzeith en de omliggende Palestijnse dorpen. Nadat een videoband door enkele militairen in beslag was genomen, kon ze nog alleen met een verborgen camera verder werken.

Het Brusselse theatergezelschap De Parade toert de komende weken met *Dhakara*. In deze voorstelling halen drie actrices herinneringen op aan de moorden die door de Mossad wer-

Karel Appel, *Fond rouge* © Sabam Belgium

TENTOONSTELLING Op 8 november 1948 ondertekenden zes schilders en schrijvers, die vanuit Kopenhagen, Brussel en Amsterdam naar Parijs waren afgezakt, een

Cobra put kracht uit kinderlijke

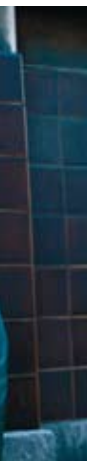
manifest dat afrekende met de heersende artistieke normen. Liever dan in het voetspoor te treden van de surrealisten, de abstracte expressionisten of de theosofisch geïnspireerde aanhangers van De Stijl, verkozen ze het collectief experiment.

Vaak beschilderden ze met zijn tweeën een doek of bedachten ze samen een gedicht. De Koninklijke Musea voor Schone Kunsten herdenken de stichting van de groep, die al in 1951 werd ontbonden, met een representatieve tentoonstelling.

Dat een gevaarlijke slang als mascotte fungeerde, betekent niet dat deze anarchistische bohémiens de bestaande kunstwereld wilden vergifigen. Vanuit hun kinderlijke bevoegdheid hoopten ze via spontane uitingen hun leven en dat van anderen te verheffen. De naam CoBrA verdijst in de eerste plaats naar de drie hoofdstenen waar ze vandaan kwamen.

De Tervurense dichter en uitgever **Christian Dotremont** was een van de pioniers. Hij werd

de gangmaker, de coördinator en de secretaris van de groep. Met zijn Deense zielsgenoot **Asger Jorn** penseelde hij raadselachtige *woordschilderijen* zoals *La chevelure des choses*, *Coiffée avec un doigt d'eau* en *Je lève, tu lèves, nous rêvons*. Tekst en beeld zijn evenwaardig. De schrijver schilderde zijn poëtische bedenkingen in dikke letters. Later zou hij zich met **Alechinsky** en **Hugo Claus** aan gelijkaardige experimenten wagen. Hoewel hij amper de eindjes aan elkaar kon knopen, gaf hij het tijdschrift *Cobra* uit. Zijn zwervend bestaan was noodlottig voor zijn gezondheid. Toen hij in het sanatorium van Silkeborg Asger Jorn bezocht, die daar wegens tuberculose was opgenomen, werd bij hem dezelfde ziekte vastgesteld. In zijn roman *De steen en het oorkussen* beschrijft hij in haperende zinnen dit feest van de catastrofe. Ook de Brusselse auteur **Joseph Noiret** – vader van de choreografe Michèle Noiret – behoorde tot deze artistieke familie. De vier nummers van *Tout petit Cobra* die hij publiceerde, bestonden uit losse bladen waar-

den gepleegd op leden van de PLO. Ook de aanslag op Naim Khader in Brussel komt aan bod. In het stuk wordt gefocust op het lot van de verbannen emigrant, voor wie Palestina nog slechts een schimmig land in het geheugen is.

Ludo Dosogne

Never-Part en Crossing Surda

Tot 11 januari

Decolonizing Architecture

Tot 3 januari

Dhakara door De Parade

12 en 13 december

Brussel, Bozar, www.bozar.be

bevlogenheid

op hij gedichten van zichzelf of van zijn vrienden had gedrukt.

De tentoonstelling beperkt zich tot de korte periode waarin Cobra officieel bestond. Hoewel slechts 180 werken werden uitgekozen, komen toch alle boegbeelden aan bod. In een documentair luik wordt ingegaan op de affiniteiten en de meningsverschillen tussen **Karel Appel**, **Constant** en **Corneille**. Buitenstig waren de artiesten uit het hoge Noorden. **Henry Heerup** decoreerde in Cobrastijl een speelgoedwinkel en **Carl-Henning Pedersen** lanceerde de stippeltechniek.

Ludo Dosogne

COBRA. Bij de 60e verjaardag van de oprichting van CoBrA

Tot 15 februari, di-zo: 10.00-17.00

Brussel, Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, 02 508 32 11

Doordenkertjes van Franse kunstenaars

TENTOONSTELLING Nu Frankrijk tot eind dit jaar voorzitter is van de Europese Unie, wil het zijn minder bekende kunstenaars in Brussel een platform bieden.

In de tentoonstelling *De wereld doordacht* in de voormalige elektriciteitscentrale op het Sint-Katelijneplein in Brussel confronteren fotografen, videomakers en installatiebouwers de bezoekers met kritische en symbolische beelden van de werkelijkheid. In het Brusselse stadhuis stelt de Straatburgse graficus **Tomi Ungerer** zijn sociaal geëngageerde affiches, satirische reclameposters en uitvergrote illustraties van zijn sprookjesboeken tentoon. Opdat je precies zou weten hoe laat het is, geven ze identieke uurwerken van **Luc Vilmouth** bij de binnenkomst de lokale tijd aan. Ze werden in rijen van drie netjes onder elkaar opgehangen. De hamers, die de installatie vervolledigen, suggereren dat we het glas kunnen breken.

In een poëtische film van **Ange Leccia** vervloekt een soldaat die de wacht houdt met de muur waarvoor hij patrouilleert. Met bierblikjes bouwde **Kader Attia** een rituele installatie, die als surrogaat dient voor de heilige Kaba in Mekka, waarrond moslims zevenmaal in cirkelvorm wandelen. Het overmatig alcoholgebruik van de jongeren in de Franse voorsteden schrijft hij toe aan hun ontwricht bestaan. Met behulp van sterke drank en hard drugs hopen ze toch hemelse ervaringen op te wekken.

Claudine Doury schuimde met haar fotoestel enkele jaren geleden de afgelegen gebieden in Kazachstan af. Als journaliste focust zij niet alleen op traditionele maar ook op actuele thema's. Dat het verleden fel doorwerkt, blijkt uit de volksdans in groenzwarte kostuums, die zij tegen de achtergrond van

© Ange Leccia

hoge bergen vastlegde. **Sophie Ristelhuber** speurde naar esthetische overblijfselen van de oorlog in Irak. **Lise Sarfati** probeert in haar anekdotische beelden de leegheid en de ontbering van haar personages te vatten.

Aan het fantasierijke oeuvre van **Tomi Ungerer** zijn in het Brusselse stadhuis twee zalen gewijd. Een reclameposter met twee gelijkaardige oogbalfiguren, die een bril als een kruiwagen voortduwen, trekt onmiddellijk de aandacht. De Straatburgse kunstenaar wil aantonen dat teamwork de beste resultaten oplevert. De politieke posters die hij tijdens zijn verblijf in de Verenigde Staten ontwierp en waarin hij van leer trekt tegen het racisme en de Vietnamoorlog, zijn grimmig. Hij werd wereldberoemd met zijn bonte sprookjestekeningen en posters voor kinderkamers. Hij gaf zowel gestalte aan Heidi als aan de Drie Rovers. Tijdens de kerstvakantie zijn er interactieve animaties.

Ludo Dosogne

De wereld doordacht

Tot 11 januari 2009

Brussel, Elektriciteitscentrale, 02 279 64 35

Tomi Ungerer

Tot 11 januari, woe-zo: 10.30-18.00

(gesloten op feestdagen)

Brussel, stadhuis, www.francekunst.be

© Claudine Doury

AGENDA

PODIUM-
KUNSTEN

THEATER

Vrijdag 5 december, 20.30
Undertwasser Wasserwasser
door Compagnie Barbarie
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

5 en 6 december, 20.15
Kunstminnende heeren
door Toneelhuis/
Olympique Dramatique
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

5 en 6 december, 20.00
Zondag 7 december, 15.00
Kamer 203 door
vzw De Speelgezellen
Koningslo, Zaal De Kring,
0474 36 00 69

5, 6 en 7 december, 20.00
Jajamaarneenee door
Spelersgroep De Zonderlingen
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

Zaterdag 6 december, 20.30
Cursief door Camps en Dewulf
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Vrijdag 12 december, 20.15
Erotische Fabels door De Werf
Mieke Maaïke's obscene kapsalon
door Villanella en Het Geluidshuis
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Vrijdag 12 december, 20.30
De Borstclub
door Janine Bischops
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

Donderdag 18 december, 20.30
Alle mensen zijn sterfelijk
door De Tijd/SKaGeN
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Donderdag 18 december, 20.30
Picasso, striptease van een genie
door Cour & Jardin
Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

Donderdag 18 december, 20.30
Heimweemoed door De Sprook
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Vrijdag 19 december, 20.30
De ondernemers door
Bob De Moor, Daan Hugaert
en Ingrid Devos
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

19 en 20 december, 20.00
Zondag 21 december, 15.00
Zeppelin door theatergroep
Far West Vilvoorde
i.s.m. RISO Vlaams-Brabant
en Cie Tartaren
Vilvoorde, Zaal den Uilenspiegel,
016 20 01 10

Zaterdag 20 december, 20.15
**Geletterde mensen: Ramsey Nasr
en Mauro Pawlowski** door
Behoud de Begeerte
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

FAMILIEVOORSTELLINGEN

Zaterdag 6 december, 14.00
Sinterklaasfeest
Jezus-Eik, GC de Bosuil,
02 657 31 79

Zondag 7 december, 15.00
Riket met de Kuif door
Speeltheater Holland (NL) (6+)
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Zondag 7 december, 15.00
Geen Spijt door De Vikingen (4+)
Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 92

**Zaterdag 13 december,
14.00 en 16.00**
De koning zonder schoenen
door 4hoog (2,5+)
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Woensdag 17 december, 14.00
Happy Christmasshow door
Tony Parker Kinderanimatieteam
(4-10)
Linkebeek, GC de Moelie,
02 380 77 51

Zaterdag 20 december, 19.00
Boitman door Gilles Monnard
(5-12)
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Zondag 21 december, 15.00
Oskar door Theater Froe Froe (5+)
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

DANS

Vrijdag 19 december, 20.15
De Notenkraaker door Ballet
van het opera- en ballettheater
Djnepetrovsk
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

HUMOR

Donderdag 11 december, 20.30
Eelt door Wouter Deprez
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Donderdag 11 december, 20.00
Gestript en Gestroopt
door An Nelissen
Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

Vrijdag 12 december, 20.00
Feestje!
door De Schedelgeboorten
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

Zaterdag 13 december, 20.15
En Attendant Julio
door Angel Ramos Sanchez
Double Face door Luc Apers
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

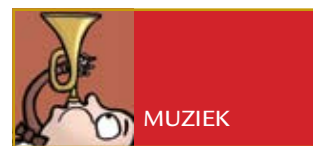
Woensdag 17 december, 20.30
Zigzelf door Intgeniep
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Zaterdag 20 december, 20.15
Opgenomen door Dirk Denoyelle
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Zaterdag 20 december, 20.00
10 jaar Dufraing & De Wit
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

SENIOREN

Dinsdag 9 december, 14.30
De Grijze Tornado's
door Maria en Mariette
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

MUZIEK

Vrijdag 5 december, 20.15
Coming of Age door Milow
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Vrijdag 5 december, 20.00
Ierse fiddle avond met de vioolklas
o.l.v. Filip Verpoest
Asse, 't Smiske, 02 452 83 79

Vrijdag 5 december, 20.15
**Eva De Roovere ...
gaat naar de kerk**
Beigem, Kerk,
02 263 03 43 (CC Strombeek)

Vrijdag 5 december, 20.30

Geen helden meer

door Lenny & De Wespen
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Zaterdag 6 december, 20.00

Winterconcert door Koninklijke
fanfare De Eendracht Westrode
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

Zaterdag 6 december, 20.30

De hemel in het klad

door Bart Peeters
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Zaterdag 6 december, 20.00

Zangkoor Andantino

Vilvoorde,
feestzaal van het stadhuis,
02 255 46 90

Zondag 7 december, 11.00

Drie plus drie is vijf

door Trez (folk)
Asse, Oud Gasthuis, 02 466 78 21

Zondag 7 december, 20.00

David Ferrard

Dilbeek, Den Tat, 02 569 56 17

Zondag 7 december, 11.00

Sinterklaasconcert door Trio Fenix

o.l.v. cellist Karel Steylaerts
Sint-Pieters-Leeuw, CC Coloma,
02 371 22 62

Zondag 7 december, 11.00

Big Band Gretry

Vilvoorde,
feestzaal van het stadhuis,
02 255 46 90

Woensdag 10 december, 20.15

Afreecanos

door Omar Sosa Quartet
Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Woensdag 10 december, 20.00

Gospelconcert

door New Spirit (USA)
Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

Donderdag 11 december, 20.00

Tapjitzconcert

door Eva De Roovere
Kraainem, GC de Lijsterbes,
02 721 28 06

Vrijdag 12 december, 20.30

Ouwe Makkers

door Zjef Vanuytsel
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Zaterdag 13 december, 20.00

Elliott Smith tribute

door Head Full of Flames
en Douglas Firs
Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

Zaterdag 13 december, 20.00

Poëtisch concert over Thuis komen

door Kris Baert en Marleen Merckx
Vlezenbeek, De Merselborre,
02 371 22 62 (CC Coloma)

Zondag 14 december, 15.00

Ricominciamo

door Rocco Granata
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Zondag 14 december, 15.00

Wienerconcert door Panache

(operette en musical)
Zellik, CC Asse, 02 466 78 21

Dinsdag 16 december, 14.00

Muzikale kerstvertellingen

door Karel Vingerhoets
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Woensdag 17 december, 20.30

De Mellino's van

Les Nègresses Vertes
Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Donderdag 18 december, 20.00

Kerstshow in Ossel

door KOKHER en Jan De Wilde
Ossel, Sint-Jan-De-Doperkerk,
02 460 73 24 (GC de Zandloper)

Vrijdag 19 december, 21.00

**Jean-Marie Aerts, Filip Casteels en
Simon Witvrouw**

Asse, 't Smiske, 02 306 68 55

Vrijdag 19 december, 20.30

A touch of Christmas

door Sabien Tiels
Tervuren, GC Papeblok,
02 769 20 92

Vrijdag 19 december, 20.00

Solozeiler door Johan Verminnen

Wezembeek-Oppem, GC de Kam,
02 731 43 31

19 en 20 december, 19.30

Jongerenmusical Scrooge

Zaventem,
Gemeentelijk auditorium

Vrijdag 19 december, 20.30

Kerstconcert door Rans & Coope,

Boyes en Simpson met het
Ensemble Paul Rans (a capella)
Zellik, Sint-Bavokerk, 02 466 78 21

Zaterdag 20 december, 20.30

Mariage door Kadriil

Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Zaterdag 20 december, 20.00

Winterconcert door Koninklijke

fanfare De Ware Eendracht
Vlezenbeek, O.L.V. kerk

JAZZ

Woensdag 17 december, 20.15

Cinema Novo door

Massot/Florizoone/Horbaczewski
Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

KLASSIEK

Zondag 7 december, 11.00

Aperitiefconcert door

Koperensemble Bluesette
Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Donderdag 11 december, 20.00

Benefietconcert t.v.v.

dagcentrum Topaz

Weihnachtsoratorium van Bach

door koor en orkest Octopus
Grimbergen, Abdijkerk,
0471 46 91 09

Vrijdag 12 december, 20.15

Kerstconcert door Molitva,

Russisch-Orthodox mannenkoor
Beersel, kerk,
02 359 16 00 (CC de Meent)

Zaterdag 13 december, 20.00

Zondag 14 december, 19.30

25-jarig Jubileumconcert door
Gemengd koor Omnia Cantica en
Vlaams-Brabants Symfonieorkest
Zaventem, Sint-Martinuskerk,
0475 94 64 98

Zondag 14 december, 11.00

Fartain Valen Duo

Meise, GC De Muze van Meise,
02 268 61 74

Donderdag 18 december

Kerstconcert i.s.m.

Fanfare Sint-Cecilia

Meise, Sint-Elooiakapel,
02 269 75 22

Donderdag 18 december, 20.00

Liebrecht Vanbeckevoort

Sint-Pieters-Leeuw,
CC Coloma, 02 371 22 62

Vrijdag 19 december, 20.30

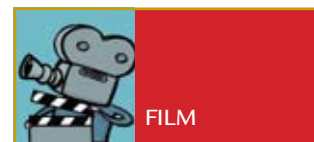
Kerstconcert door

Capella Sint-Petersburg
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 20 30

Zondag 4 januari, 11.00

Nieuwjaarsconcert Weense stijl

Zaventem,
gemeentelijk auditorium

Zondag 7 december, 15.00

Kung Fu Panda

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Zondag 7 december, 20.00

Eldorado

Alseberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Zondag 7 december, 15.00

Space Chimps (NV)

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Zondag 7 december, 14.30

Ratatouille

Zellik, CC Asse, 02 466 25 97

Maandag 8 december, 20.30

Blindness

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Dinsdag 9 december, 20.30

Elegy

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Woensdag 10 december, 20.30

My best friend's girl

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Woensdag 10 december, 16.00

Filmklassieker: Pinokkio

Sint-Genesius-Rode,
GC de Boesdaalhoeve,
02 381 14 51

Zondag 14 december, 15.00

Waar is het paard van Sinterklaas?
(OV)

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

Maandag 15 december, 20.30

Happy-Go-Lucky

Vilvoorde, CC Het Bolwerk,
02 255 46 90

Dinsdag 16 december, 20.30

Blindness

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Woensdag 17 december, 20.30

Entre les murs

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Donderdag 18 december, 20.00

Bienvenue chez les ch'tis

Wezembeek-Oppem,
GC de Kam, 02 731 43 31

Vrijdag 19 december, 20.00

Il y a longtemps que je t'aime

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

Zondag 21 december, 15.00

Horton

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Zondag 21 december, 20.00

Entre les murs

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Maandag 22 december, 15.00

De drie rovers (4+)

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Maandag 22 december, 20.30

Waltz with Bashir

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Maandag 22 december, 15.00

Filmstones: Prop & Berta

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Dinsdag 23 december, 20.30

Entre les murs

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Dinsdag 23 december, 15.00

Filmstones: Sven en zijn rat

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Zondag 28 december, 20.00

Vicky Cristina Barcelona

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Vrijdag 2 januari, 15.00

Space Chimps (6+)

Grimbergen, CC Strombeek,
02 263 03 43

Zondag 4 januari, 15.00

The Waterhorse:

Legend of the deep

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

Zondag 4 januari, 20.00

Shine a light

Alsemberg, CC de Meent,
02 359 16 00

TENTOONSTELLING

Van 1 t.e.m. 31 december, doorlopend

Kam Kiest voor Kunst

Vera Ghys
Wezembeek-Oppem,
GC de Kam, 02 731 43 31

Van 3 tot 18 december

ABC Studioklas –

Art Basics for Children (6-12)

Overijse, CC Den Blank,
02 687 59 59

Van 3 december t.e.m. 5 januari

2009, ma-vr: 9.00-18.00,

za: 9.00-12.00

(gesloten van 24 december

t.e.m. 4 januari)

Fotografiecircuit

Figura door Laure-Anne Jacobs

Wemmel, GC de Zandloper,
02 460 73 24

Van 5 t.e.m. 28 december

De bekende aquarellist

Piet Van Aken uit Meise

Beersel, Galerie Dominium,
02 378 17 60

Zaterdag 6 december,

10.00-21.00

Zondag 7 december, 10.00-18.00

30e tentoonstelling

van Neerhofdieren

Vossem, Gemeentelijke Zaal,
02 767 81 61

T.e.m. 21 december, za en zo:

14.00-18.00 of op afspraak

HOME, 5 jaar galerie budA

Asse, Galerie budA, 02 306 50 95

Tot 21 december,

vr-zo: 15.00-18.00

Petit Pois door Patrick Lebret

Asse, Galerij De Ziener,
02 452 77 86

T.e.m. 23 december,

di: 9.00-12.00 en 15.00-20.00,

wo: 13.00-18.00, vr: 15.00-18.00,

za: 14.00-18.00, zo: 10.00-16.00

Weg van het verleden

(archeologische tentoonstelling

over recente opgravingen in Asse)

Asse, gemeentelijke bibliotheek en

Oud Gasthuis, 0474 29 95 67

T.e.m. 28 december,

do, vr, za en zo: 14.00-17.00

De 20e eeuw: Tervuren

en de Belgische avant-garde

Tervuren, Gemeentelijk Museum

Hof van Melijn, 02 769 20 13

Tot 5 januari, ma, wo, do, vr, zo:

11.00-18.00, di: 11.00-14.00

Cédric Mongo Tabala

alias Pasta-Pasta

Grimbergen,
Dienstencentrum Ter Borre,
02 267 38 50

Tot 13 januari, wo-zo: 13.00-17.00

Bosreservaten in Vlaanderen

Hoeilaart,
Bosmuseum Jan van Ruusbroec,
www.inverde.be

T.e.m. 18 januari

Boutique Vizique@moving moves

Dworp,
Vormingscentrum Destelheide,
02 380 39 15

T.e.m. 18 januari

100 jaar Lismonde

Linkebeek, Huize Lismonde,
02 380 51 03

T.e.m. 1 februari 2009,

10.00-17.00

Plantenportretten

in de Nationale Plantentuin

Meise,
Nationale Plantentuin van België,
02 260 09 70

T.e.m. 8 februari 2009,

do, vr, za en zo: 10.30-17.00

Le Cube au Carré

Drogenbos,

Museum Felix De Boeck,

02 377 57 22

T.e.m. 30 augustus 2009,

di, wo, do en vr: 10.00-17.00,

za en zo: 10.00-18.00

Omo. Herders & Design

Tervuren, Koninklijk Museum
voor Midden-Afrika, 02 769 52 11

VOORDRACHTEN

Zondag 7 december, 10.30-11.30
De geschiedenis van het Zoniënwood

Hoeilaart,
Bosmuseum Jan Van Ruusbroec,
02 657 93 64

Dinsdag 9 december, 14.00
Zin en onzin van de multiculturele samenleving door Mia Doornaert
Sint-Ulriks-Kapelle,
Kasteel La Motte,
02 466 20 30 (CC Westrand)

Donderdag 11 december, 14.30
Naar een duurzame voedselproductie
Tervuren,
GC Papeblok, 02 767 56 45

Vrijdag 12 december, 20.00
Geneeskragtige en giftige werking van planten
Sint-Pieters-Leeuw,
CC Coloma, 02 371 22 62

Maandag 15 december, 14.00
Infosessie Osteopathie
Asse, Den Bloeyenden Wijngaerd,
070 22 25 04

Zaterdag 20 december, 15.00
Kernfusie: een grote uitdaging met een enorme belofte
Grimbergen,
Volkssterrenwacht MIRA,
02 269 12 80

CURSUSSEN

Vrijdag 5 december, 20.00
Beslist Samen
Grimbergen,
Abdij van Grimbergen,
02 454 54 01

Zaterdag 6 december, 14.00
Ecoversnaperingen met de Sint
Asse, Oud Gasthuis, 02 452 78 13

8 en 22 december, 19.30
Djembé voor beginners
door Karel De Ridder
8 en 22 december, 20.30
Djembé voor eerste- en tweedejaars door Karel De Ridder
8 en 22 december, 21.30
Djembé voor gevorderden
door Karel De Ridder
Vlezenbeek,
Oud-gemeentehuis, 02 371 22 62

Dinsdag 9 december, 19.30-22.15
EHBO-opleiding
Grimbergen,
RVT Heilig Hart, 02 454 54 01

9 en 10 december, 8.30-15.30
Gereedschapsonderhoud
Hoeilaart,
Bosmuseum Jan Van Ruusbroec,
02 657 93 64

Zaterdag 13 december, 14.00-18.00
Demonamiddag Kalligrafie
door Jef Mercelot
Sint-Pieters-Leeuw,
CC Coloma, 02 371 22 62

Vrijdag 19 december, 18.00-22.00
20 en 21 december, 10.00-17.00
Soundhealing
Asse, Oud Gasthuis,
www.butterflycircles.com

Zaterdag 20 december, 9.30-12.30
Beeldend werken: zelfportret
Zaterdag 20 december, 14.00-17.00
Muziek: percussie
Zondag 21 december, 9.30-12.30
Dans: bewegen en genieten
Zondag 21 december, 14.00-17.00
Theater spelen
Vilvoorde,
CC Het Bolwerk, 02 454 54 01

Maandag 22 december, 19.30
Bloemschikken voor kerst: een mooi en duurzaam kerstboompje maken door KAV Meise Centrum
Meise,
Meisjeschiroheem, 052 30 21 28

Dinsdag 9 december, 11.00
Eksterroog wandelgroep voor 55+
Sint-Pieters-Leeuw, bibliotheek,
02 377 59 70

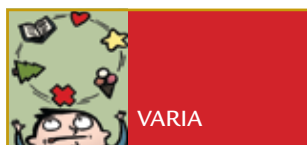
Zondag 14 december, 14.00
De wolvensprong van het Haras
door NGZ en Inverde
Hoeilaart,
Bosmuseum Jan Van Ruusbroec,
www.ngz.be

Zondag 14 december, 8.00-15.00
21e winterwandeling
door wandelclub 't Fluitekruid
Wolvertem,
Gemeentelijke Fusieschool,
052 31 60 92

Vrijdag 19 december, 19.00
Koudevoetentocht
Asse, Marktplein, 02 452 65 00

Zaterdag 20 december, 19.00
Midwinterwandeling in Tervuren
Tervuren, Dienst Toerisme,
02 769 20 81

Donderdag 25 december, 14.00
Gratis kerstwandeling en huifkarrentocht
Asbeek, Kerkplein,
02 452 96 87 (Reuzengilde)

Van 5 t.e.m. 31 december, ma, di, vr en zo: 14.00-18.00, wo en za: 9.00-18.00
Geschenkenbeurs
Vilvoorde, Oxfam-Wereldwinkel,
02 252 20 02

Woensdag 10 december, 20.00
Genealogische gespreksavond met uitwisseling van kwartierstaten
door Vlaamse Vereniging voor Familiekunde
Dilbeek, CC Westrand,
02 466 44 05 (A. Janssens)

Donderdag 11 december, 20.00-22.00
Opendeur documentatiecentrum Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Dilbeek
Groot-Bijgaarden,
Muziekacademie,
02 466 44 05 (A. Janssens)

Zaterdag 13 december, 15.00-20.00
Sociale kerstmarkt
Tervuren, Markt

13 en 14 december
Kerstmarkt
Drogenbos, centrum

13 en 14 december, 14.00-20.00
Kerst op het kasteel in het teken van Oostenrijk
Gaasbeek,
Kasteel van Gaasbeek,
02 531 01 30

Zaterdag 13 december, 15.00-22.00
Zondag 14 december, 12.00-18.00
Kerst- en kunstambachtenmarkt
Vilvoorde, Gevaerstraat,
www.defar.be

Dinsdag 16 december, 18.00-19.45
Bloedinzameling
Rode Kruis Wemmel
Wemmel,
Gemeenteschool, 0473 87 70 11

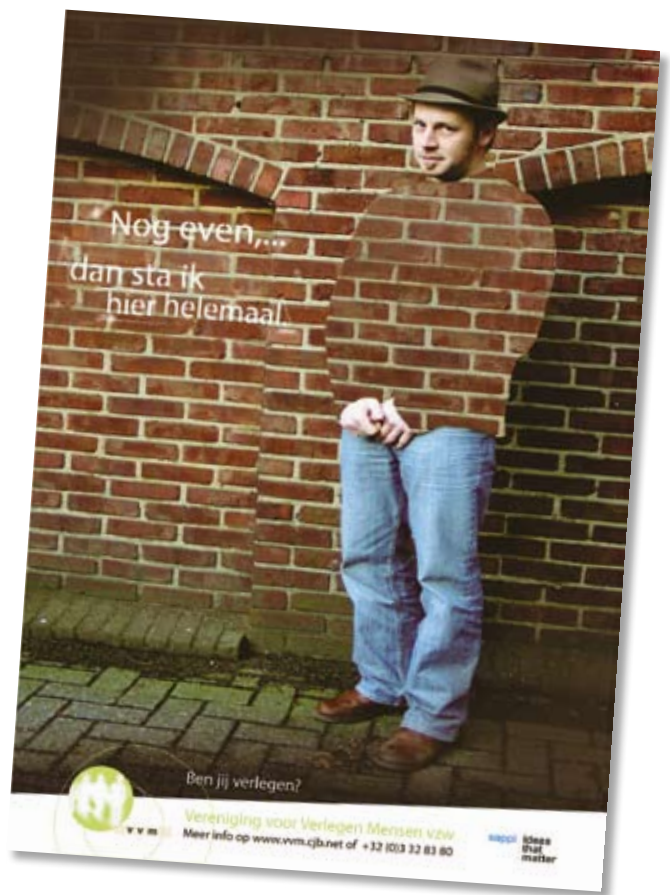
Zaterdag 20 december
Kerstmarkt
Machelen, Dorpsplein

Zaterdag 20 december, 15.00
Kerstmarkt
Zaventem, Parkje

Leg je verlegenheid af

Ben je snel onzeker als er andere mensen in je buurt zijn? Begin je te blozen en te stamelen als alle ogen in je richting kijken? Ben je vaak bang om iets verkeerd te doen en dom over te komen? Of durf je niemand aanspreken?

TEKST Klaartje Van Rompaey | FOTO Vereniging voor Verlegen Mensen

Kortom, ben je verlegen en ervaar je die verlegenheid als een last? Dan is er goed nieuws, want de Vereniging voor Verlegen Mensen (vvm) organiseert in Asse voor het tweede jaar op rij een cursus die je op weg helpt naar een minder verlegen bestaan. De vvm ontstond twintig jaar geleden in Nederland als een zelfhulpgroep voor mensen die kampen met hun verlegen gedrag. De vereniging begon kleinschalig. Het eerste concrete doel was een cursus organiseren. Die had meteen succes, ook bij verlegen

Vlamingen uit de grensstreek. Een jaar later werd de Vlaamse tak opgericht. 'Ik schreef mij twee jaar geleden in voor een cursus omdat ik me onzeker voelde als ik voor een grote groep moest spreken. Ik heb een leidinggevende functie, dus die onzekerheid speelde mij echt parten', vertelt Maria Opdekamp.

Voor en door verlegen mensen

In de Vereniging voor Verlegen Mensen is iedereen verlegen, ook het bestuur en de mensen die de cursussen organiseren en leiden. 'In onze vereniging zitten heel verschillende mensen bij elkaar die één ding gemeen hebben: ze zijn allemaal verlegen. We herkennen de problemen, de angsten en de zorgen waarmee de anderen kampen en dat maakt het makkelijker om erover te praten. Dat is meteen ook onze sterkte. Therapeuten kunnen veel weten over je probleem, maar ze kunnen zich nooit echt inleven in je situatie, tenzij ze natuurlijk zelf verlegen zijn', zegt Maria Opdekamp.

De cursus bestaat uit drie delen. 'Eerst pakken we het zelfbeeld aan. Verlegen mensen denken vaak onterecht dat er met hen gelachen wordt. We proberen die irrationele gedachten om te zetten in rationele gedachten. Daarna oefenen we sociale vaardigheden, zoals praten met een onbekende, spreken voor een groep, oogcontact opzoeken in plaats van ontwijken. In het derde luik van de cursus proberen we de cursisten tips te geven om assertiever te worden. We doen praktijk-oefeningen over omgaan met kritiek of complimenten en over opkomen voor je eigen mening. Als afsluiter geven alle cursisten een spreektijd voor de hele groep. Al is dat geen verplichting.'

Vriendenkring

Naast de cursussen en praatavonden organiseert de vvm ook andere activiteiten voor de leden, zoals culturele en sportieve uitstapjes of etentjes. 'We zijn zelfs al eens samen op reis gegaan. Sommige leden hebben in onze vereniging voor het eerst in hun leven vrienden gemaakt. Zij blijven lid en bouwen hun sociaal leven op vanuit de vereniging. Maar voor de meeste mensen betekent de cursus in de eerste plaats een opstapje om hun verlegenheid te overwinnen in hun dagelijkse leven', vertelt Maria Opdekamp.

In het begin stond de medische wereld sceptisch tegenover de zelfhulpgroep voor verlegen mensen, maar tegenwoordig verwijzen dokters soms door naar de vvm. 'Dokters en therapeuten geloofden eerst niet in onze aanpak, maar nu leggen we zelfs folders in hun wachtzalen. Voor veel mensen helpen de cursussen en praatavonden ook echt. Ik heb ooit een ongelooflijk onzekere studente zien starten met de cursus. Ze keek nooit op, liep voorovergebogen en had lang haar dat altijd voor haar ogen hing. Tijdens de cursus is dat meisje helemaal opengebloeid. Na afloop zou ze haar gewoon niet meer herkend hebben.' Ook Maria voelde zich enorm geholpen door de cursus en de praatavonden. Daarom engageerde ze zich om zelf cursussen te organiseren. □

Info

Geïnteresseerd in de activiteiten van de Vereniging voor Verlegen Mensen? Surf dan naar www.vvm-vzw.be of stuur een e-mail naar maria.opdekamp@telenet.be.

Becoming less bashful

Do you consider yourself a shy person and does your timidity get in your way? The good news is that for the second year in a row, the Flemish branch of the Vereniging voor Verlegen Mensen (vvm – Shy People's Association) is organising a course in Asse that may be able to help you. 'The first thing we address during the course is a person's self-image. We then start exercising social skills, such as talking to strangers, speaking in front of a group, seeking eye contact rather than avoiding it – that sort of thing. In the third section, we try to give people hints on how to become more assertive', says Maria Opdekamp. The vvm also organises cultural and sports outings or meals for members. The medical profession used to be quite sceptical about the benefits of having a self-group for shy people but some doctors are now referring their patients to the association.

Natuur in goede handen

Graslanden maaien, houtkanten onderhouden, kijkhutten bouwen ... De Intergemeentelijke Natuur- en Landschapsploegen (INL-ploegen) maken er in verschillende gemeenten van de Rand werk van ¹. Het verbluffende resultaat is het werk van mensen die in het normale arbeidscircuit niet aan de bak komen.

TEKST Herman Dierickx | FOTO Filip Claessens

An de Liermolen in Grimbergen ontmoet ik de ploeg van werkleider Odilon, die een gemeentelijk grasland van drie hectare aan het maaien is. Het is een natuurgebied dat volgens de regels van de kunst gemaaid moet worden. Drie arbeiders kwijten zich in hun complete werkuitrusting met beschermende helmen en oorkleppen bekwaam van hun taak. Drie andere arbeiders harken het maaisel bij elkaar. De drie poelen in het gebied worden vakkundig geruimd, zodat de site tot volgend jaar in orde is. Enkele dagen daarna ga ik er opnieuw langs en het moet gezegd: alles ligt er piekfijn bij. Het werk van de INL-ploeg zorgt ervoor dat de grasmat niet vervilt en de ruigtekruiden of opschietende wilgen niet de overhand nemen. Zo krijgen andere plantensoorten een kans. Daar doen ook veel insecten-, vogel-, zoogdier- en paddenstoelensorten hun voordeel mee. En dat is dan weer goed voor de biodiversiteit ...

Sociale tewerkstelling

In onze regio staat Econet in voor de werken. De organisatie doet hiermee aan natuurbehoud en zorgt tegelijkertijd voor de sociale tewerkstelling van vijftig mensen. Ze werken onder meer vanuit Meise, Merchtem en Vilvoorde. De meeste arbeiders zijn tevreden met hun job. Ze doen ervaring op om later in het reguliere arbeidscircuit aan de slag te kunnen. Ze leren in groep werken, doen arbeidsritme op, nemen verantwoordelijkheid en leren een taak naar behoren uitvoeren. Ze krijgen technische en sociale ondersteuning waardoor ze nieuwe vaardigheden leren. De ploegen bestaan uit mensen van diverse pluimage. Het zijn personen die hun leven een nieuwe richting willen geven, zoals ex-gevangenen en (allochtone) nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Ze leren een stiel waarmee ze later verder kunnen of waarmee ze hun eerste verkennende stappen op de complexe arbeidsmarkt kunnen zetten. Elke

ploeg bestaat uit zes à zeven werkers en een ploegbaas.

Continuïteit gegarandeerd

Dit voorjaar ondertekenden 46 gemeenten, de provincie Vlaams-Brabant en twee INL-ploegen (Econet Vlaams-Brabant en IGO Leuven) een samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2008-2013. Hiermee wordt de INL-werking, die sinds 1997 bestaat, voortgezet. De provincie investeerde in 2008 niet minder dan 15.900 euro voor zes terreinploegen die in het arrondissement Halle-Vilvoorde aan de slag zijn. Daarmee betaalt ze per ploeg een voltijds werkleider en een halftijds natuurontwikkelaar. De deelnemende gemeenten investeren in het project door arbeidsuren te kopen om terreinwerk te verrichten zoals het onderhoud van houtkanten, graslanden maaien, bunkers inrichten voor vleermuizen, knuppelpaden aanleggen en kijkhutten bouwen. De Vlaamse en federale overheden passen de loonkost bij, die de gemeenten niet voor hun rekening nemen. Zo geven de verschillende overheden een belangrijke invulling aan de sociale, duurzame en ecologische tewerkstelling in de streek. De INL-ploegen werken complementair met de terreinploegen van Natuurpunt. Zelfs met de gemeentelijke groendiensten of intercommunales zijn er raakvlakken, want soms maaien INL-ploegen wegbermen of leggen ze bossen of poelen aan. □

¹ Volgende gemeenten uit de Vlaamse Rand nemen deel aan dit project: Asse, Beersel, Dilbeek, Grimbergen, Kraainem, Linkebeek, Machelen, Meise, Merchtem, Sint-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wezembeek-Oppeem en Zaventem. Op de respectieve milieudiensten kun je terecht met vragen over de werking van de INL-ploegen. Je kunt hierover ook contact opnemen met de provincie (016 26 70 22).

Bang van Brussel

Brussel is een bastaardkind. Geboren uit een Vlaamse moeder en opgegroeid bij een francofone vader. Al die neven en nichten uit de Vlaamse Rand zijn vervreemd geraakt van dat verre familielid.

TEKST Joris Hintjens | FOTO Filip Claessens

Hoe komt het toch dat de meeste randbewoners zelden in de hoofdstad komen? We gaan met gemak twee keer per jaar op reis naar de Dominicaanse Republiek of Egypte, maar we doen onze boodschappen liever in Mechelen, Leuven of Ninove dan in de *Rue Neuve*. Brussel is voor velen synoniem voor druk, vuil, stress. Die grote onbekende stad wekt angst op. Vorige zomer ging ik met mijn kinderen en een buurmeisje van acht naar de stad om te genieten van de 11 juli-evenementen. Mijn kinderen zijn gewend aan de stad, maar het vriendinnetje schoot bij het verlaten van het centraal station in paniek. 'Ik wil naar huis!', riep ze. De kleine sukkel was nog nooit in de stad geweest en was overdonderd door de drukte, de auto's, de huizen, de mensen. Uiteindelijk heeft ze doorgezet en een onvergetelijke dag gehad, met veel muziek en creativiteit. Maar dat heeft eerst wat moed en overtuigingskracht gevergd.

Waarom keert de Vlaming het centrum, de levensader van de Rand de rug toe? Het antwoord is simpel: omdat Brussel de Vlaming heeft uitgespuwd, ondanks alle inspanningen van de verschillende Vlaamse overheden die kosten noch moeite gespaard hebben om van Brussel de hoofdstad van Vlaanderen te maken, om van de Vlaamse Brusselaar de meest verwerende en gesubsidieerde burger te maken met gemeenschapscentra, bibliotheken en scholen in elke uithoek van de stad. Franstalige Brusselse politici hebben er de voorbije decennia, ondanks allerlei wetten en beloften, een onuitgesproken (bewuste of onbewuste) strategie van gemaakt om de Vlamingen te laten vervreemden van hun hoofdstad. Ondanks het feit dat er in Brussel steeds meer verschillende talen worden

gesproken, zijn ze erin geslaagd om van de in theorie tweetalige stad in werkelijkheid een stad te maken waarin Franstaligheid de norm is. Pas sinds enkele jaren begint het tij te keren en slagen de Vlamingen erin om wat harder op tafel te kloppen (en krijgen daarbij het verwijt van imperialisme naar het hoofd geslingerd). En wat deed de randbewoner al die tijd? Die gaf de strijd op en keerde de stad de rug toe.

De *overwinning* van de Franstaligen in de strijd om Brussel komt nu als een boemerang terug in het gezicht van dezelfde Franstaligen. Waarom zijn de Vlamingen zo bang van een uitbreiding van het Brussels Gewest? Omdat ze bang zijn van Brussel. Het eigen dorp is een veilige haven waar ze in hun eigen taal kunnen leven zonder bespot te worden. Brussel, dat is het grote monster, die verfranste bastaardneef waarmee het moeilijk *klappen* is. In de loop der jaren is het tweetalige gebied Brussel verschoven naar de Rand. De Vlaamse Rand rond Brussel is in feite een tweetalig gebied. In elke winkel van Halle tot Mechelen kan een Franstalige in zijn eigen taal bediend worden. De Vlaamse kassiers in de Ikea van Zaventem verwelkomen elke klant met een vriendelijk *goeiendag, bonjour*. Wat in Brussel (tweetalig gebied) niet kan, kan in de Vlaamse Rand (eentalig gebied) wel: elkaars taal begrijpen en gebruiken.

De Vlamingen in de Rand hebben begrepen dat tweetaligheid de *commerce* vooruithelpt, en de Franstalige Brusselaar komt met gemak shoppen in de Vlaamse Rand. Omgekeerd blijft de Vlaming uit Brussel weg, mede omdat zijn taal er niet als volwaardig gezien wordt. En nu zitten ze in Brussel met een leger (Nederlandsonkundige) werklozen omdat de *commerce* in Brussel geen klanten uit

de Rand aantrekt. In de geesten van de randbewoners werd een Berlijnse muur gebouwd. Je ziet hem niet, maar hij is er wel.

En dat is een probleem voor Brusselaars én voor randbewoners. De randbewoners leven en werken bij gratie van de grootstad die aan de andere kant van de muur de motor is van de hele economie in Vlaams- en Waals-Brabant. De Rand kan niet zonder de stad. De stad kan ook niet zonder de Rand. Zoals elke grootstad op deze aarde deint Brussel uit. Maar anders dan in de meeste steden, komt wie uit Brussel vertrekt in een ander taalgebied terecht, en dat leidt tot spanningen alderhande.

Moest Brussel écht een tweetalig gebied zijn, met een gelijke behandeling van het Nederlands en het Frans, dan zou de uitbreiding van Brussel geen *hot issue* zijn. Vanuit de Vlaamse Rand zou er minder weerstand zijn, en vanuit de Franstalige kant zou het minder noodzakelijk zijn. □

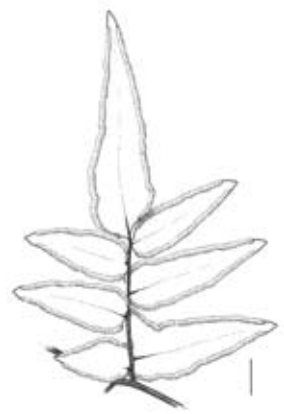
Info

Joris Hintjens was vijftien jaar journalist. Ondertussen is hij vijf jaar ontwikkelaar van windenergieprojecten en sinds twee jaar randbewoner. Voor *RandKrant* schrijft hij afwisselend met Tom Serkeyn, Fatima Ualgasi en Dirk Volckaerts de column *Bericht uit Brussel/Bericht uit de Rand*.

© Omer Van de Kerckhove

Van huizen & tuinen

© Sven Bellanger

Haarscherpe plantenportretten

In de Nationale Plantentuin in Meise kun je tot 1 februari 2009 botanische illustraties bewonderen. De haarfijne pentekeningen en prachtige aquarellen geven de natuur tot in de kleinste details weer. Zelfs de modernste fotografie kan hier niet aan tippen.

TEKST Paul Geerts | FOTO'S Nationale Plantentuin van België

Als een monnik zit Antonio uren per dag gebogen over een soort microscoop met daaronder een vel papier waarop een gedroogde plant is gekleefd. Hij maakt haarfijne tekeningen van bloemen en paddenstoelen. Eén enkele pentekening kan weken in beslag nemen. Het lijkt een anachronisme in deze tijden van computers en gedigitaliseerde beelden. 'Het is absoluut niet uit de tijd. De botanische illustratie blijft ook vandaag een belangrijk instrument in de beschrijvende plantkunde', zegt Gert Ausloos, educatief medewerker van de Plantentuin. 'Eén goede illustratie bevat meer informatie dan talrijke pagina's tekst en foto's omdat je de verschillende onderdelen van de plant in verschillende fasen of seizoenen en onder verschillende hoeken kan afbeelden.' Bovendien laat de tekentechniek toe om details te beklemtonen en is het getekende beeld altijd veel helderder dan de scherpste foto.

Hoewel de botanische tekenaars in een wetenschappelijk keurslijf zitten – hun tekening moet zo precies en correct mogelijk zijn, zonder artistieke vrijpostigheden – slagen de besten erin om hun werk toch een artistieke meerwaarde te geven door de levendige en natuurlijke manier waarop ze de planten weergeven, het delicate kleurengebruik en de manier waarop ze de verschil-

lende elementen van de plant op hun blad schikken.

Lange traditie

Hélène Durand was wellicht de meest getalenteerde botanische tekenaar van Meise. Durand (1883-1934) was de dochter van Theophile Durand, directeur van de Plantentuin tussen 1901 en 1912. Ze maakte pentekeningen voor wetenschappelijke publicaties, maar ook afbeeldingen voor het houtmuseum en voor kleine geëmailleerde etiketten in de levende collecties van de tuin. Haar indrukwekkendste realisaties zijn de honderden aquarellen van levende planten. Met deze serie aquarellen behoort Durand tot de absolute wereldtop van de botanische illustratoren.

Een andere getalenteerde botanische tekenaar was Albert Cleuter (1901-1996), die dertig jaar verbonden was aan de Plantentuin. Hij studeerde architectuur en werkte een tijdlang als stagiair op een architectenbureau. Hij maakte ook tekeningen en ontwerpen voor damesmode. Tijdens de oorlog werkte Cleuter als illustrator voor de clandestiene La Libre Belgique en vervalste hij identiteitskaarten waarmee onder meer neergehaalde piloten aan valse papieren werden geholpen. In zijn botanisch werk combi-

neerde Cleuter zin voor nauwkeurigheid en oog voor detail met een onmiskenbaar esthetisch gevoel. Waar nodig gebruikte hij de zeer tijdsintensieve stippeltechniek. In plaats van zuivere lijnen schetste hij de contouren van een plant met stippeltjes waardoor zijn tekeningen diepgang krijgen met behoud van de belangrijke details. Deze techniek wordt nog steeds gebruikt.

Hedendaags

De Plantentuin zet de traditie van botanische tekeningen voort. Momenteel zijn er vier botanische tekenaars in dienst. Omer Van de Kerckhove, die al enkele jaren betrokken is bij een internationaal project om alle Europese paddenstoelen in kaart te brengen, is aardig op weg om met zijn ronduit schitterende illustraties in de voetsporen van Hélène Durand te treden. Antonio Fernandez maakt haarscherpe pentekeningen van planten uit o.a. de koffiefamilie, een belangrijk studieonderwerp van de Plantentuin. Sven Bellanger is naar eigen zeggen geïntrigeerd door de merkwaardige en verrassende vormen die terug te vinden zijn in onze rijke plantenwereld. Mia Scheerlinck ten slotte drukt haar taak als volgt uit: 'Je bent een schakel in het wetenschappelijk proces, je volgt het advies van de wetenschapper zo goed mogelijk op en toch ... Toch wordt iedere tekening een impressie, niet alleen van de plant, maar ook van de ziel van de tekenaar.' □

Info

De tentoonstelling *Plantenportretten* is nog te bewonderen tot 1 februari 2009 in het kasteel van de Nationale Plantentuin (Domein Bouchout, Nieuwelaan 38, Meise, 02 260 09 70, www.plantentuinmeise.be).

Krijssende groene vogels

In deze reeks over de natuur in de Rand maak je kennis met vreemde soorten of exoten. We willen deze organismen niet verketteren, wel beter leren kennen. We beschrijven hun levenswijze en geven de mogelijke vindplaatsen in de Rand weer. Tenslotte maken ze nu allemaal deel uit van de biodiversiteit in onze directe omgeving.

TEKST Herman Dierickx | FOTO'S Herman Dierickx en Marc Sloopmaekers

Wie kent de groene papegaai niet? Na de sluiting van het Melipark aan de Heizel in 1974 werden van deze oorspronkelijk uit India, Pakistan en West-Afrika afstammende vogel een twintigtal exemplaren losgelaten. Sindsdien is de halsbandparkiet bij ons in het wild aanwezig. Intussen is het zo goed als zeker dat her en der ook volièrevogels werden vrijgelaten, vooral omdat ze luidruchtig zijn en de houders ervan tot wanhoop drijven. 35 jaar later zijn ze al met meer dan 7.000. De vogels planten zich met veel gemak voort en bezetten gebieden die steeds verder van de oorspronkelijke losplaatsen verwijderd zijn. Je kunt ze

nu gemakkelijk waarnemen in de bladloze loofbomen van onder meer het Park van Tervuren, het Prinsbos in Grimbergen, het Foeksbos in Merchtem, het gemeentepark van Wemmel, grote delen van het Zoniënwood, het Rondebos (gemeentehuis) in Alsemberg, het Domein Drie Fonteinen in Vilvoorde, het Jourdainpark in Kraainem en Zevenbronnen in Sint-Genesius-Rode.

Het zijn holenbroeders die in concurrentie gaan met spechten en boomklevers. De halsbandparkieten slagen erin het laken naar zich toe te trekken ten nadele van de inheemse vogelsoorten. Meestal maken ze niet zelf een gat in een boomstam, maar bezetten ze een bestaande opening. Het zijn rasechte vegetariërs. Het menu is uitgebreid en gaat van bla-

deren en bloemen over vruchten tot allerlei zaden en bessen. Ze hebben weinig of geen natuurlijke vijanden, al werden een paar jaar geleden restanten gevonden in het slechtvalkennest op de koeltoren van de Electrabel energiecentrale van Vilvoorde.

In de winter trekken ze meer met elkaar op. Dan vormen ze uitgebreide slaappleatsen. Er is er eentje in de buurt van de NAVO in Evere (meerdere duizenden vogels) en in het Elisabethpark van Koekelberg. Vanaf de late namiddag zie je al met een vaste regelmaat kleine groepjes vogels naar die slaappleatsen vliegen. Bij koud en vochtig weer hebben ze het moeilijk, maar de vele voedertafels in de Rand bieden soelaas. Ze zijn verzot op de pindanootjes die daar worden aangeboden. Natuurbeschermers vinden dit niet goed, want zo houden we de exoten in stand. En dat is geen goede zaak voor onze biodiversiteit, stellen ze.

Straffe groeikracht

De Japanse duizendknoop is een van de weinige planten in de Rand die razendsnel groeit. Op een paar jaar tijd kan hij meerdere aren inpalmen, meestal aan rivieroeveren of op vochtige bodems. Maar ook op taluds,

langs wegbermen en op braakliggende terreinen voelt deze uit Noord-Azië afkomstige telg van de duizendknoopfamilie zich thuis. Hij is verwant met bij ons algemeen voorkomende soorten als perzikkruid, veenwortel en zelfs de vele zuringsoorten. Hij is letterlijk een laatbloeiër, die in een zacht najaar actief blijft tot december. De ontelbare kleine, roomwitte bloemen leveren veel nectar voor insectenfamilies zoals zweefvliegen, hommels en bijen, die laat op het jaar maar al te blij zijn met dit aanbod. In dat opzicht lijkt hij op de verwante bruidssluier, een aangeplante klimplant die je vaak terugvindt op daken van huizen en in bomen.

De Japanse duizendknoop plant zich vooral voort met de talloze wortelstokken die ondergrondse scheuten vormen en messcherp naar het oppervlak komen. Ze zijn bijzonder sterk, want ze wringen zich met gemak door spleten van gebroken beton, tussen oeverbeschoeiingen of banen zich een weg door groeiplaatsen van de grote brandnetel, hardnekkige grassoorten of de kruidvlier. Dat is goed te zien langs het volledige traject van het kanaal Brussel-Charleroi en Brussel-Schelde. In deze tijd van het jaar zijn alleen de verdroogde stengels nog te zien die bovengronds afsterven maar lang overeind blijven (alhoewel ze op veel plaatsen worden weggemaaid). Ze zijn een paar centimeter dik, volledig hol en vormen een ondoordringbaar kluwen waar

andere plantensoorten geen voet aan de grond krijgen.

Volgende lente komen de groeipunten weer bovengronds. Ze groeien razendsnel tot een hoogte van een drietal meter. Op verschillende plaatsen wordt de soort bestreden, maar veel haalt het meestal niet uit. Alleen

De Japanse duizendknoop laat zich niet zomaar in een hoek duwen. Dat hij een deel van onze inheemse planten onder de duim houdt, kun je duidelijk vaststellen.

maaïen helpt zeker niet, want elke keer weer blijven de planten doorgroeien. Een behandeling met glyfosaat biedt evenmin soelaas, want de ondergrondse delen blijven grotendeels buiten schot. Uitgraven kan, maar de wortels zitten tot drie meter diep ... Een combinatie van maaïen en afdekken met een dik en stevig zeil of folie is de beste bestrijdingsmethode, maar die moet wel een jaar of drie volgehouden worden. De Japanse duizendknoop laat zich niet zomaar in een hoek duwen. Dat hij een deel van onze inheemse planten onder de duim houdt, kun je duidelijk vaststellen.

Amerikaanse migranten

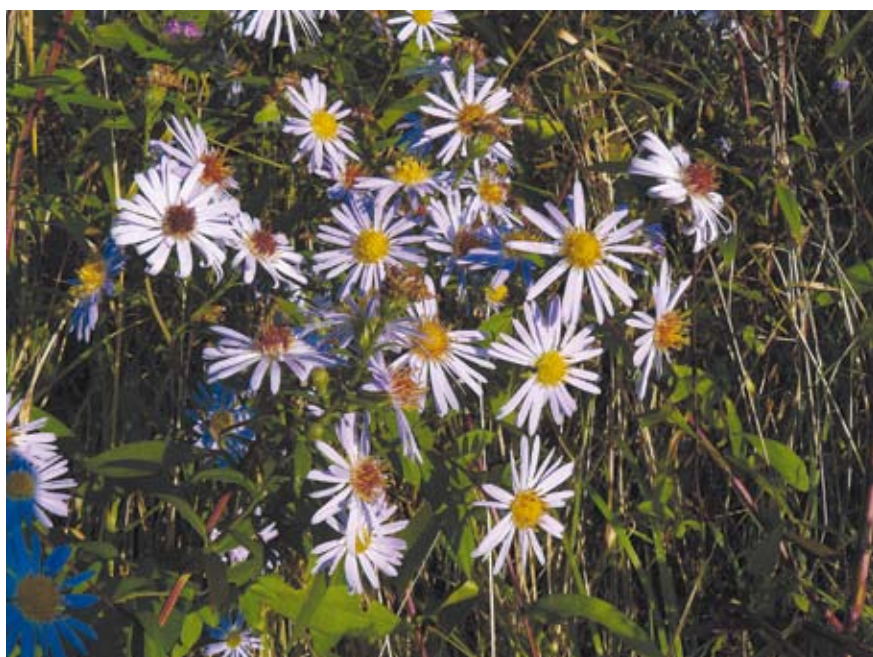
De jongste jaren duiken enkele astersoorten op die tot in december bloeien, als ze niet bevriezen tenminste. De voorbije jaren was dat niet het geval. Misschien is dit ook nu zo? De

meeste planten schieten op uit weggegooid tuinmateriaal. Sommigen houden het jaren aan een stuk vol op dezelfde groeiplaats, anderen zijn al na een paar jaar verdwenen om plots ergens anders vanuit het niets op te duiken. Dat gaat zo met onstabiele exoten die hun plaats onder de zon proberen te ver-

overen. De voornaamste standplaats van de astersoorten bevindt zich in bermen langs veldwegen of in wat ruigere vegetaties. Soms gaat het om enkele groeistengels, soms om tientallen stuks die meestal een uitbundige en opvallende bloei vertonen. Met hun geel hart en lichtpaarse linten aan de buitenrand zijn de bloemen erg mooi en veroveren ze meteen de harten van passerende wandelaars.

De asters werden tientallen jaren geleden ingevoerd als tuinplanten. Ze komen oorspronkelijk uit het noordoosten van Noord-Amerika, dat lang geleden Nieuw-Nederland heette. Alles samen zijn er heel wat soorten die een onzeker bestaan leiden in ons land, maar de meest voorkomende in de Rand is ongetwijfeld de Nieuw-Nederlandse aster die min of meer tot onze regio beperkt is. Ze komt meer voor in het noorden van de Rand dan in het zuiden. In de buurt van Grimbergen, meer bepaald in het gehucht Borgt, heeft ze verschillende groeiplaatsen. Daar staat ze onder meer in het (nog) niet toegankelijke natuurgebied Ter Tommen, maar ook langs veldwegbermen in de Oude Schapenbaan en langs de Grimbergsesteenweg. Ook in de Wolfspuiten in Dilbeek is ze te zien en op de middendijk van de vijvers in het Jourdainpark in Kraainem.

De planten zijn doorlevend, maar ze kunnen even snel verdwijnen als ze gekomen zijn. Op sommige plaatsen verdragen ze zonder problemen elk jaar een maaibeurt. Op andere plaatsen verdwijnen ze zonder aanwijsbare reden. De bloemen produceren bij ons zelden zaad omdat ze niet in optimale omstandigheden kunnen opgroeien. Dat is een typisch kenmerk voor een exoot. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de reuzeberenklauw of de Japanse duizendknoop palmen asters de grond niet in. Ze vormen dus geen bedreiging voor de inheemse flora. Laten we het er op houden dat ze ons landschap laat op het jaar verfraaien. □

Nieuw-Nederlandse aster

RESTAURANDT

Knus en gezellig eten

Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens. Dat gevoel krijg je als je het *Sjalotteke* binnenkomt. Het kleinste restaurantje in Vilvoorde wordt uitgebaat door een jong koppel met een neus voor smaak. Hendrik Vandestapele en zijn echtgenote Freya Laus maken van je restaurantbezoek een unieke belevenis.

TEKST Sandra Szondi | FOTO'S Filip Claessens

Het *Sjalotteke* is gehuisvest in een prachtig gerenoveerd herenhuis, niet ver van het centrum. Romantisch wegdromen is hier niet moeilijk dankzij de prachtige inkomhal, de hoge plafonds en de witte marmeren schouw. Je zou het op het eerste gezicht niet zeggen, maar dit knusse restaurant, dat slechts over zes tafels beschikt, bestaat al meer dan twintig jaar. 'Inderdaad, in de loop van de jaren is er heel wat veranderd. We namen de zaak vijf jaar geleden over en hebben ze volledig gerenoveerd. De naam *Sjalotteke* hebben we bewust behouden. Een *sjalotteke* is klein en fijn, net zoals ons restaurantje', vertelt Freya Laus.

Traditie en vernieuwing

Haar echtgenoot Hendrik staat achter het fornuis. Hij geeft toe dat zijn Frans-Belgische keuken redelijk klassiek is, maar wel steeds met een vernieuwende toets. 'We proberen zoveel mogelijk te experimenteren met smaken en in te spelen op de laatste nieuwe culinaire trends. Onze klanten, vooral zakenmensen en fijnproevers, verwachten kwalitatief hoogstaande gerechten waarbij het product zelf centraal staat. Daarom scholen we onszelf ook voortdurend bij. Zo volgt

Freya momenteel een wijncursus bij een van de beste Belgische sommeliers. Daarnaast doen we ook regelmatig mee aan professionele kookwedstrijden en culinaire evenementen.'

Klein maar fijn

Koken is voor dit vriendelijke koppel een ware passie. Dat blijkt uit de menukaart, die uit welgeteld zes voorgerechten en zes hoofdgerechten bestaat. En ook al is de kaart vrij beperkt, het zien van zoveel lekkers maakt onze keuze er niet makkelijker op. Visliefhebbers moeten beslist de 'Moules de Bouchon' uitproberen, de specialiteit van het huis. Maar omdat wij niet zo'n mosselliefhebbers zijn, beginnen we liever met 'Verse Sint-Jacobsvruchten gegaard in de oven met een zacht pestokorstje, trostomaatjes en een beurre blanc sausje' (€16). Dit fijne gerecht is niet alleen een streling voor het oog, ook onze smaakpapillen varen er wel bij.

Na een vrij lange wachttijd wordt dan uiteindelijk ons hoofdgerecht geserveerd. Ik krijg een echte klassieker voorgeschoteld: 'Sliptongetjes in topvorm gebakken met verse hoeveboter en citroen, geserveerd met verse zelfgemaakte frietjes' (€20,50). Het water

komt me in de mond bij het zien van de drie grote, verse stukken vis. Een goede keuze, zo blijkt, al had de chef wat minder kwistig met zijn pepermolen mogen draaien. Aan de overkant verschijnt de 'Franse zeebaarsfilet met hazelnootpanade geserveerd met groene asperges, suikererwt, rode krieltjes in de pel en een zachte kalfsjus' (€19,50). Een uiterst geraffineerd gerecht, waarin alle smaken goed tot zijn recht komen. Allemaal opgediend met een vriendelijke lach. Dit smaakt naar meer ...

'We houden het bewust klein. Alleen zo kunnen we onze klanten het beste bieden.'

Of er uitbreidingsplannen zijn? 'Nee, we kiezen bewust om het klein te houden. Alleen zo kunnen we onze klanten het beste bieden. Daarom werken we ook niet met personeel. We doen alles liever zelf. We willen van ons restaurant echt een plek maken waar mensen zich thuis voelen', besluit Hendrik. Ik moet toegeven dat ze hier wonderwel in slagen. □

Info

Sjalotteke (Frans-Belgische seizoensgebonden keuken), F. Championlei 10, Vilvoorde, 02 253 16 51, info@sjalotteke.be
Geopend van 12 tot 14 uur en van 19 tot 21 uur. Gesloten op zaterdagmiddag, zondagavond en woensdag (enkel groepsreservaties). Reserveren gewenst.
www.sjalotteke.be

NEEM EEN TAALBAD NEDERLANDS

Taalblad.be is een Nederlandstalig e-zine voor anderstaligen die op een actieve manier Nederlands willen leren. Bij moeilijke of speciale woorden verschijnt er een vertaling in het Frans en het Engels. Op Taalblad.be vind je ook oefeningen en een grammaticagids. De taal(t)ips zetten jou op weg naar Nederlandstalige culturele activiteiten.

NIEUWS

Pentekeningen van planten

monnik
(de monnik – de monniken)
moine – monk

gekleefd
(kleven – kleefde - gekleefd)
coller – stick

haarfijn (haarfijn – haarfijne)
minutieux – minute(ly)

pentekening (de pentekening – de pentekeningen)
dessin à la plume – pen drawing

beklemtone
(beklemtone – beklemtone)
accentuer – emphasize

Als een **monnik** zit Antonio uren per dag **gebogen** over een soort microscoop met daaronder een vel papier waarop een gedroogde plant is **gekleefd**. Hij maakt **haarfijne** tekeningen van bloemen en paddenstoelen. Een enkele **pentekening** kan weken in beslag nemen. Het lijkt een anachronisme in deze tijden van computers en gedigitaliseerde beelden. Maar het is absoluut niet uit de tijd. De botanische illustratie blijft een belangrijk instrument in de beschrijvende plantkunde. Een goede illustratie bevat meer informatie dan **talrijke** pagina's tekst en foto's. De tekeningen **beklemtone** details en zijn veel helderder dan de scherpste foto.

In de Nationale Plantentuin in Meise kun je tot 1 februari 2009 botanische illustraties bewonderen. Zie ook het artikel op p. 25.

gebogen
(buigen – boog - gebogen)
se pencher - bend

paddenstoel (de paddenstoel – de paddenstoelen)
champignon – fungus, mushroom

talrijk (talrijk – talrijke)
nombreux - numerous

helder (helder – heldere)
clair – clear

TAALKNOOP

Onder of beneden?

Het eten is klaar. Kom snel naar
We stofzuigen niet ... de mat.

Beneden

Beneden is een **adverbium van plaats** en betekent 'op een plaats die zich **lager** bevindt'.

- Hij gooide de koffer boos naar **beneden**.
- Het eten is klaar. Kom snel naar **beneden**.

Onder

Onder is een **prepositie**. Als je onder gebruikt om een plaats aan te duiden, combineer je dat woord met extra informatie over de locatie.

- De peuter verbergt de erwtes **onder** de puree.
- We stofzuigen niet **onder** de mat.

Onderaan

Onderaan betekent op/in/aan **het onderste stuk** van iets.

- We zaten helemaal **onderaan** in de zaal.
- **Onderaan** de pagina kan je doorklikken naar de foto's.

OEFENING

Onder of beneden?

1. Kan je ... een paar dozen gaan halen?
2. Kijk even ... die boeken. Misschien ligt je identiteitskaart daar.
3. ... de leeftijd van 18 jaar ben je minderjarig.
4. Ik kan hier niet studeren. Ik ga ... zitten. Daar is het rustiger.
5. Het begint te regenen. We zullen ... het afdak gaan staan.
6. Mijn groene trui ligt ... mijn witte trui.
7. Er ligt een oud tijdschrift ... je bed.
8. Ik hoorde iets in de kelder. Is er iemand ... ?
9. Na de orkaan stonden heel wat huizen ... water.
10. We hebben een uur geklommen. Nu is het tijd om naar ... te gaan.

Info

De juiste antwoorden, meer woordenschat en grammatica Nederlands: www.taalblad.be

De uitdaging van de open

Ter gelegenheid van de tiende verjaardag van vzw 'de Rand' maakte luchtfotograaf Karel Tomeï zo'n 1.500 luchtfoto's van de Rand. Daaruit werd een selectie gemaakt voor het fotoboek *Rand in Zicht*. RandKrant presenteert elke maand een van die 1.500 foto's, waarbij onze medewerker Paul Geerts details belicht die de camera niet kan vertellen.

TEKST Paul Geerts | FOTO Karel Tomeï

Open ruimte zichtbaar maken

Desondanks speelt de morfologie van het landschap op tal van plaatsen nog steeds een wezenlijke rol bij het ervaren van het landschap als ruimtelijk fenomeen, zoals landschapsarchitect Paul Deroose onlangs tijdens de lezing *Over het reliëf in het landschap* opmerkte. Denk maar aan de heuvelruggen van het Pajottenland en de Brabantse Kouters in het noorden. Die morfologische kenmerken zijn echter niet van die aard dat ze de urbanisatie kunnen sturen. Rivierlopen kunnen we verleggen, heuvelruggen kunnen we afgraven en valleien kunnen we ophogen. Het vrijwaren van de open ruimte is dus grotendeels het gevolg van planologische, ecologische en culturele inzichten, aldus Deroose. Door de grote bevolkingsdichtheid en de ruimtelijke eisen die de economie aan ons landschap stelt in de vorm van verkavelingen, kanalen, spoorwegen en autowegen, industrieterreinen, winkelboulevards enzovoort, vormt deze problematiek een bijzondere uitdaging.

Wat baat het om in een van de welvarendste delen van de wereld te leven als de kwaliteit van het leven teloorgaat? Wie over de nodige koopkracht beschikt, kan zich vestigen op de plaatsen met de grootste woonkwaliteit – en die zijn er nog altijd in de Rand – en beschikt niet zelden over een tweede of zelfs derde verblijf aan de kust en/of in het buitenland. Maar de overgrote meerderheid van de bevolking moet het stellen met het landschap van hun dagelijkse omgeving. Daarom is dat landschap van essentieel belang. Het gaat hier om de open ruimte in onze woonomgeving, die visueel dreigt verloren te gaan door bebouwing, verkeersinfrastructuur en bedrijfs- en kantoorterreinen. Het komt erop aan om die open ruimte niet alleen te vrijwaren, maar ze ook zichtbaar te maken zodat ze haar rol kan spelen in het beeld van onze woonomgeving, zo benadrukt Deroose.

Daarom is het van primordiaal belang dat we oog hebben voor die elementen die de morfologie van het landschap ons aanreikt – heuvels en dalen, rivierlopen en bomenrijen, vergezichten en oriëntatiepunten – om het landschapsbeeld maximaal in stand te houden. Dat betekent volgens Deroose dat we een aantal strategische plekken en gavelandschappelijke ruimten moeten inventariseren en vrijwaren van elke bebouwing.

Denken in tegengestelden

Aan de andere kant gaat het vrijwaren van open ruimte ten behoeve van natuurbehoud en natuurontwikkeling, met alle begrip voor de goede bedoelingen en de legitieme aandacht voor biodiversiteit en de stand van fauna en flora, niet altijd gepaard met respect voor de ruimtelijke dimensie van het landschap. Hoe is het bijvoorbeeld te verklaren

dat tegenwoordig landschappen worden bebost waar nooit bos is geweest en die sinds mensenheugenis open ruimten waren? Die bebossingsprojecten zijn ongetwijfeld goed bedoeld, maar gaan soms ten koste van de ruimtelijkheid van een historisch cultuurlandschap. Het is toch niet omdat in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen staat dat er zoveel hectaren bos moeten komen, dat we die bossen ten koste van alles overal moeten neerpoten?

Ook het antagonistische denken, waarbij stad en landschap of industrie en landschap als tegengestelden worden beschouwd – iets wat ook doorklinkt in de rapporten over het Vlaams Stedelijk Gebied rond Brussel – leidt tot sectoralisering en tot de teloorgang van een globale visie op het landschap.

Weids landschap is zoek

Een ander element dat nauw verbonden is met de problematiek van de ruimtelijke ervaring van ons landschap, zijn de wegen die dat landschap doorkruisen. Ze zijn bij wijze van spreken het venster op het landschap. De nefaste invloed van de lintbebouwing is evident. Maar ook de manie om de bermen langs wegen en autowegen te beplanten met dichte struiken en bosjes, waardoor elk contact met het achterliggende landschap verloren gaat, is nefast. Een typisch voorbeeld is de Brusselse Ring ter hoogte van Waterloo: de autoweg is langs beide kanten dicht beplant waardoor je geen enkel uitzicht hebt op het prachtig glooiende Brabantse landschap en je slechts in een flits de Leeuw van Waterloo kunt zien. Alsof het de bedoeling is dat de reiziger het landschap dat hij doorkruist niet kan ervaren. Ook hier zien we een uitgesproken antagonistisch denken tussen het fenomeen weg en verkeer en de ervaring van het landschap. Dat die heesterbermen het geluid van de autoweg dempen, is trouwens een illusie. In plaats van onze landschappen en natuurgebieden visueel te isoleren of, nog erger, de randen ervan te privatiseren en te bestemmen voor bebouwing zodat alleen enkele geprivilegieerden kunnen genieten van het uitzicht op de steeds schaarser wordende open ruimte, zouden we er net voor moeten zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen genieten van die landschappen.

Op helikopterhoogte ziet het er allemaal heel anders uit. Daar belemmeren de huizen en de bermbeplanting het uitzicht op het landschap niet. Je hebt zelfs de indruk dat er nog meer dan genoeg open ruimte is. Het gaat echter niet zozeer om kwantiteit – het aantal hectaren open ruimte – maar ook en vooral om de kwaliteit van die open ruimte en de betekenis van het vergezicht voor de beleving van ons landschap. Niet vanuit de helikopter, maar van op de begane grond. □

ruimte

Het landschap in Vlaanderen is uiterst teer en kwetsbaar. Dat geldt zeker voor de 'groene gordel' rond Brussel. Hier heeft het landschap bijzonder hard geleden onder een onoordeelkundige urbanisatie met de lintbebouwing, de grootstedelijke paddenstoelwijken en dito bedrijfsterrinen, die op de meest onverwachte plaatsen opduiken, als meest zichtbare fenomenen.

‘Belgen zijn vriendelijk, maar autorijden kunnen ze niet’

Eric Lièvre uit Wezembeek-Oppem groeide op in de Bourgognestreek en ontmoette zijn Nederlandse vrouw als student in Zuid-Frankrijk. Ze woonden drie jaar in Duitsland, een hele tijd in Parijs en verhuisden zeven jaar geleden met hun twee kinderen naar België.

TEKST Ines Minten | FOTO Filip Claessens

Voor ons is België ideaal, precies tussen Frankrijk en Nederland in. Ook de cultuur situeert zich zo'n beetje tussen die van beide landen. Oorspronkelijk was het de bedoeling om hier drie jaar te blijven, maar ons verblijf heeft ondertussen een permanente vorm aangenomen, vertelt Lièvre. 'Mijn dochter werkt in België, mijn zoon studeert hier en we voelen ons hier allemaal erg goed. Ik vind de omgeving van Brussel veel menselijker en minder hectisch dan die van Parijs.' De keuze voor Wezembeek-Oppem kwam er eerder toevallig. 'Na Elsene wilden we een huis kopen', legt Eric Lièvre uit. 'Deze woning beviel ons. Veel Fransen willen liever in het meer Franstalige Brussel blijven, maar voor ons tweetalig gezin was het taalgebied helemaal geen punt.'

Klunzen aan het stuur

Eric Lièvre woont graag in de Rand. 'Je hebt hier ontzettend veel cultuurcentra met een interessant programma. Er gebeurt veel, wat de omgeving erg levendig maakt. Dat vind ik positief. De mensen lopen er hier ook rustiger bij dan in Parijs. Er is één uitzondering: het verkeer. In Parijs rijden ze veel te snel, maar in België gebeuren echt de gekste dingen op de weg. In twintig jaar had ik geen ongeval, in twee jaar België meteen drie. Je moet hier voortdurend zeer defensief rijden. Belgen zijn vriendelijke mensen, ze hebben heel wat positieve kwaliteiten, maar autorijden kunnen ze niet', lacht hij.

Er is niet direct iets dat Eric Lièvre verschrikkelijk mist. 'Ik ken landgenoten die

elk verlengd weekend naar Frankrijk trekken om een thuisgevoel te onderhouden', zegt hij. 'Die behoefte heb ik niet. Ik kom uit Frankrijk en heb daardoor moeite om andere talen te leren,' lacht hij, 'maar voor de rest voel ik me vooral Europeaan.'

Nederlands lezen

Toen Eric en zijn vrouw elkaar pas kenden, spraken ze Engels met elkaar, later Frans. 'Ik ben ook Nederlands beginnen te leren. In het begin deed ik erg mijn best, maar toen ik de taal voldoende onder de knie had om vlot met mijn schoonfamilie te communiceren, ben ik een beetje lui geworden', geeft hij toe. 'Zeker toen ik in Duitsland Duits begon te leren, is mijn Nederlands wat achteruit gegaan. Waar ik nu werk, is de voertaal Engels, dus overdag kan ik alvast niet oefenen.'

Hij houdt de taal vooral bij door in het Nederlands te lezen en televisie te kijken. 'Ik ben een echte boekenwurm', zegt hij. 'Ik lees veel, te veel volgens mijn vrouw. Ik wissel af tussen essays en romans, en die lees ik het liefst in de oorspronkelijke taal. Mulisch in het Frans? Dat zegt mij niet veel.' Thuis wordt er vooral Frans gesproken. 'We wilden onze kinderen tweetalig opvoeden, dus mijn vrouw spreekt met hen ook veel Nederlands. Mijn dochter heeft dankzij haar talenkennis onmiddellijk werk gevonden.' Hij snapt niet waarom niet alle Belgen perfect tweetalig zijn. Dat is toch een gemiste kans? 'Ook op cultureel vlak kun je in België als tweetalige dubbel zoveel kanten op. Zowel in de Franstalige als in de Nederlandstalige gemeenschap gebeurt erg

veel. Als je de concerten, tentoonstellingen en theaters uit beide gemeenschappen kunt volgen, wordt het aanbod echt enorm.' □

„Belgier sind nette Leute, nur Auto fahren können sie nicht“

Eric Lièvre ist aufgewachsen in der Bourgogne und hat als Student in Südf frankreich seine niederländische Frau kennen gelernt. Sie wohnten drei Jahre in Deutschland, danach eine Zeitlang in Paris und sind vor sieben Jahren mit ihren Kindern nach Wezembeek-Oppem umgezogen. 'Viele Franzosen möchten vielleicht lieber im stärker französisierten Brüssel wohnen, aber für uns als zweisprachige Familie war die Sprache überhaupt kein Problem.' Eric Lièvre wohnt gerne im Rand. 'Man hat hier besonders viel Kulturzentren mit einem interessanten Kulturangebot, und es geht hier weniger hektisch zu als in Paris. Es gibt allerdings eine Ausnahme: den Verkehr. In Belgien passieren einem die unmöglichsten Dinge auf der Straße. Bevor ich hierher kam, hatte ich zwanzig Jahre lang keinen einzigen Unfall gehabt. In meinen ersten zwei Jahren in Belgien hatte ich drei. Belgier haben viele positive Eigenschaften, nur Auto fahren gehört nicht dazu.'